

Ruben Willaert
restauratie & archeologie
decoratie

GEEFT HET VERLEDEN EEN TOEKOMST

Torhoutbaan 2 (Herberg den Engel) (Ichtegem, West-Vlaanderen)

Projectcode:2022G179
Augustus – September 2022

RAPPORTERING OPGRAVING
DEEL 2: VERSLAG VAN RESULTATEN VAN DE OPGRAVING

Voorafgaand:

- Voorstudie Wetenschappelijke begeleiding vraagstelling (ID 430)
- Archeologierapport (ID 2046)

Colofon

Ruben Willaert nv
Ten Briele 14 bus 15
8200 Sint-Michiels-Brugge

Auteurs: Marie Lefere, Iris Vanhecke

Het eventuele nummer van het wettelijk depot of het buitenlandse equivalent hiervan: /
De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog:
Ruben Willaert nv, OE/ERK/Archeoloog/2016/00069

© Ruben Willaert nv, Sint-Michiels-Brugge, 2022
Niets uit deze uitgave mag vermenigvuldigd en/of openbaar gemaakt worden door middel van druk, fotokopie of welke wijze dan ook zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van Ruben Willaert nv.

Ruben Willaert nv aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

INHOUDSTAFEL

1	Archeologierapport	Fout! Bladwijzer niet gedefinieerd.
2	Verslag van resultaten van de opgraving.....	7
2.1	Beschrijvend gedeelte	7
2.1.1	Administratieve gegevens.....	7
2.1.2	Archeologische voorkennis	9
2.1.3	Onderzoeksopdracht	9
2.1.4	Beschrijving van de geplande herinrichting	9
2.1.5	Beschrijving van de uitgevoerde werken.....	12
2.1.5.1	Motivering van de onderzoeksstrategie	12
2.1.5.2	Organisatie van de opgraving	14
2.1.5.3	Gebruikt materiaal	15
2.1.5.4	Beschrijving en motivering van eventuele afwijkende methodiek en bijstellingen van de oorspronkelijke strategie	15
2.1.5.5	Motivatatie van de selectie van de vondsten.....	15
2.1.5.6	Motivatatie voor de selectie van de stalen	15
2.1.5.7	Inbreng specialisten	16
2.1.5.8	Algemene wetenschappelijke advisering	16
2.2	Assessmentrapport.....	16
2.2.1	Gehanteerde methoden, technieken en criteria.....	16
2.2.2	Assessment	16
2.2.2.1	Assessment van de vondsten.....	16
2.2.2.2	Assessment van de stalen	16
2.2.2.3	Conservatie-assessment	16
2.2.2.4	Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren..	16
2.2.2.5	Assessment van de archeologische site.....	23
2.2.3	Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek, aard en waardering.....	23
2.2.3.1	Uit te voeren onderzoeken en voorziene kaders	23
2.2.3.2	Strategie voor verwerking.....	23
2.2.3.3	Conservatiestrategie	24
2.2.3.4	Onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden bij vervolgonderzoek ..	24
2.3	Interpretatie van het onderzochte gebied	25
2.3.1	Beschrijving van het onderzochte gebied	25
2.3.1.1	Traditionele landschappenkaart	25
2.3.1.2	Geologie	26
2.3.1.3	Bodem	28
2.3.1.4	Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop	31
2.3.1.5	Hydrografie	31
2.3.1.6	Historische voorkennis.....	32
2.3.1.7	Archeologische voorkennis.....	39
2.3.2	Voorlopige beschrijving van de archeologische site op basis van het sporen- en vondstenbestand	40
2.3.2.1	Analyse van de opbouw van de archeologische site	40

2.3.2.2	Analyse van archeologische structuren, spoorcategorieën, spoorcombinaties en individuele sporen.....	40
2.3.3	Bespreking van de resultaten gekoppeld aan het uitgevoerde natuurwetenschappelijke onderzoek.....	40
2.3.3.1	Beschrijving van de vondsten die op basis van selectie bij het assessment verder onderzocht werden.....	40
2.3.3.2	Beschrijving en analyse van de vondstcategorieën.....	40
2.3.3.3	Beschrijving van de typologische, chronologische en ruimtelijke indeling van de vondsten	41
2.3.4	Datering en interpretatie van de archeologische site	41
2.3.4.1	Relatieve datering op basis van het sporen- en vondstenbestand	41
2.3.4.2	Absolute datering op basis van de vondsten	41
2.3.4.3	Absolute datering op basis van natuurwetenschappelijke dateringstechnieken	41
2.3.4.4	Absolute datering op basis van historische bronnen.....	41
2.3.4.5	Tafonomische opbouw en formatie van de archeologische site	41
2.3.5	Synthese.....	41
2.3.5.1	Gemotiveerde interpretatie van de vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren, en activiteitenzones	41
2.3.5.2	Confrontatie van de bevindingen met eerder uitgevoerd onderzoek	42
2.3.5.3	Verwachtingen ten aanzien van nog niet opgegraven archeologisch erfgoed op het onderzochte terrein	42
2.3.5.4	Besluit	42
2.3.5.5	Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is.	42
2.3.6	Beantwoording van de onderzoeksvragen	42
2.3.7	Samenvatting van het onderzoek voor een gespecialiseerd publiek.....	42
2.3.8	Samenvatting van het onderzoek voor een niet-gespecialiseerd publiek	43
2.4	Bibliografie	43
2.5	Bijlagen	43
2.5.1	Dagrapporten	43
2.5.2	Sporenlijst.....	44
2.5.3	Fotolijst.....	44

FIGURENLIJST

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart	8
Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt). ..	8
Figuur 3: Grondplannen nieuwe toestand (Bron: opdrachtgever).	11
Figuur 4: Nieuwe toestand kelderverdieping (bron: opdrachtgever).....	11
Figuur 5: Inplantingsplan nieuwe toestand (bron: opdrachtgever).	12
Figuur 6: Overzicht van de verschillende werkputten in de verschillende fases.....	13
Figuur 7: Zicht op de achterzijde (links) en vooraanzicht van de beide gebouwen (rechts). ...	13
Figuur 8: Sferbeeld van Werkput 1 (links) en zicht op één van de binnenruimtes (rechts). ..	14
Figuur 9: Zicht op de overige binnenruimtes op het gelijkvloers.....	14
Figuur 10: Overzicht van de aangelegde werkputten met aanduiding van de profielen.	17
Figuur 11: Profiel 1 met S1 (links) en Profiel 2 met S2 (rechts).	18
Figuur 12: Profiel 3 met S3.	18
Figuur 13: Profiel 5 (links) met S5 en Profiel 4 (rechts).	19
Figuur 14: Profiel 6 met zicht op S6.....	20
Figuur 15: Zicht op Profiel 8 (links) en Profiel 9 (rechts).	21
Figuur 16: Zicht op S8 vanuit het noordwesten.....	22
Figuur 17: Zicht op S9 vanuit het noordwesten.....	22
Figuur 18: Aangelegde werkputten.	24
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (Bron: Geopunt).	26
Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt). ..	27
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt)..	28
Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).	29
Figuur 23: Aangelegde werkputten met weergave van de profielen.	30
Figuur 24: Profiel 3 uit Werkput 1.	31
Figuur 27: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).....	32
Figuur 28: Kaart van Pieter Pourbus met het tracé van de “Brugse Heirweg” (blauw) en Ichtegem (rood).	36
Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart (1771-1777) (Bron: Geopunt)....	37
Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt).	37

Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart (1843-1854) (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 32: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart (1842-1879) (Bron: Geopunt).....	38
Figuur 33: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België met weergave van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).....	39

TABELLENLIJST

Tabel 1: Administratieve gegevens: de administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn het onderzoek en de locatie van het onderzoek.	7
--	---

1 Archeologierapport

Zie Deel 1: Archeologierapport (ID 2046)

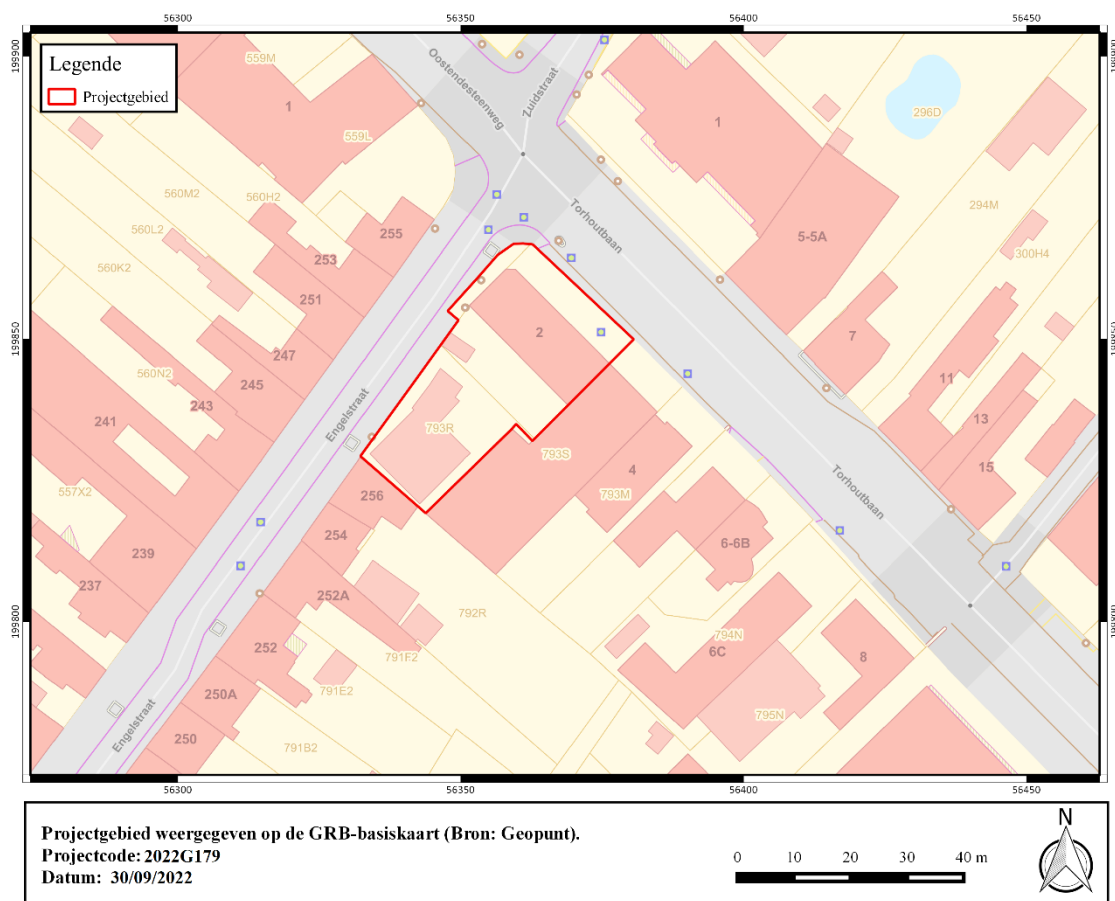
2 Verslag van resultaten van de opgraving

2.1 Beschrijvend gedeelte

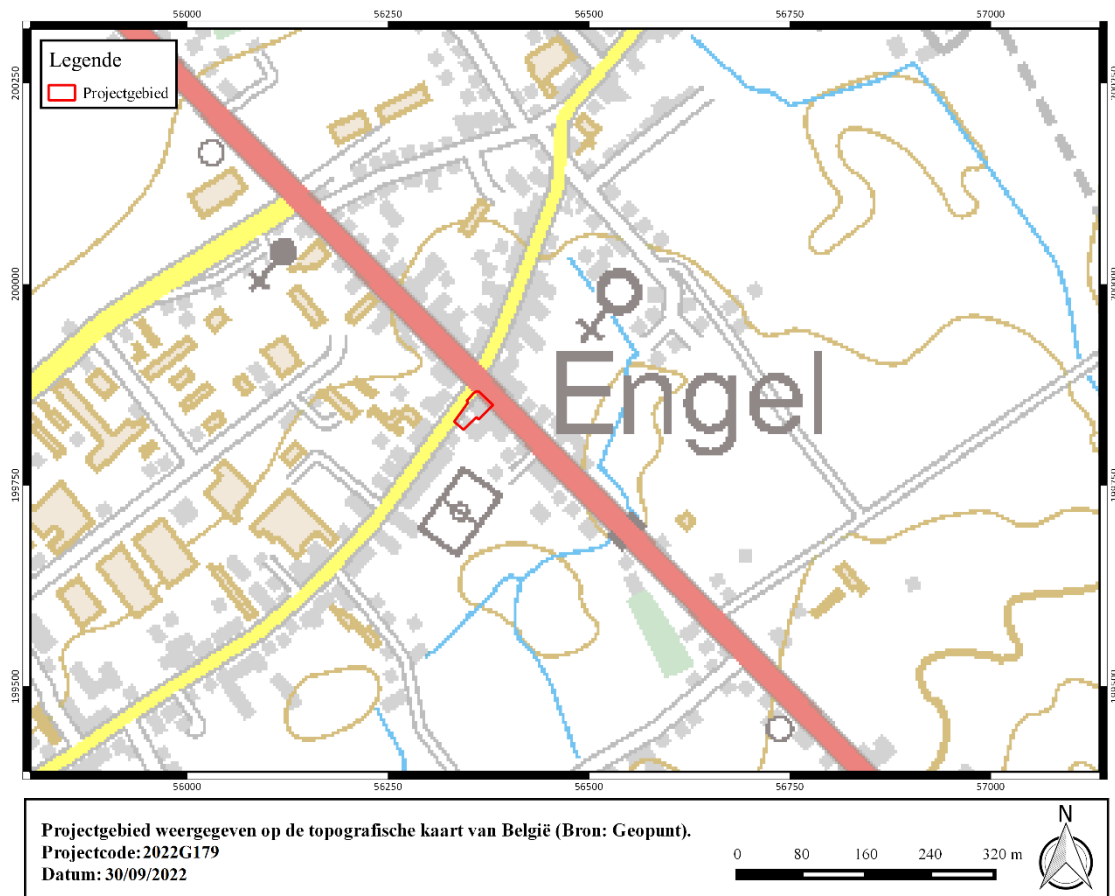
2.1.1 Administratieve gegevens

a) Projectcode	2022G179	
b) Nummer van het wettelijk depot van de rapportering	/	
c) De naam en het erkenningsnummer van de erkende archeoloog	Ruben Willaert nv OE/ERK/Archeoloog/2015/00069	
d) De locatie van het vooronderzoek met vermelding van:	Provincie	West-Vlaanderen
	Gemeente	Ichtegem
	Deelgemeente	/
	Postcode	8480
	Adres	Torhoutbaan 2
	Toponiem	Torhoutbaan 2 (Herberg den Engel)
	Bounding box (Lambertcoördinaten)	X _{min} = 199825 Y _{min} = 56342 X _{max} = 199855 Y _{max} = 56362
e) Het kadasterperceel met vermelding van gemeente, afdeling, sectie, perceelsnummer of -nummers en kaartje	Ichtegem, Afdeling 1, Sectie B, nr's 793p, 793r Zie Figuur 1	
f) Een topografische kaart van het onderzochte gebied waarvan de schaal afgestemd is op de grootte van het projectgebied	Zie Figuur 2	
g) Alle betrokken actoren en specialisten	Marie Lefere (projectleider/erkend archeoloog) Iris Vanhecke (RTS/assistent-archeoloog)	
g) De begin- en einddatum van de uitvoering van het onderzoek	16/08/2022-17/08/2022	
j) Personen buiten het project die geraadpleegd of betrokken werden voor algemene wetenschappelijke advisering	/	

Tabel 1: Administratieve gegevens: de administratieve gegevens identificeren de actoren die betrokken zijn het onderzoek en de locatie van het onderzoek.

Figuur 1: Projectgebied weergegeven op de GRB-basiskaart

Figuur 2: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België (Bron: Geopunt).

2.1.2 Archeologische voorkennis

Het pand Den Engel is sinds 1982 als monument beschermd. Omwille van die bescherming en het waardevolle karakter van de site dient er bij bodemingrepen vanuit gegaan worden dat er archeologische relictten kunnen worden aangetroffen. Oorspronkelijk gaat het om 2 herbergen: “*Den Engel*” (rechter laag volume) en “*Den Druyvelaar*” (zie vervaagde opschriften op hoog herbergvolume). Er zijn jaarankers zichtbaar met “1766” in het herbergvolume van 2 bouwlagen. In de buurt zijn enkele sites met walgracht zichtbaar. Voorts zijn er ook op basis van luchtfotografie mogelijks enkele grafcircels te herkennen. Daarnaast werden in de buurt van het projectgebied 2 opgravingen (CAI ID 70312 en CAI ID 70314) uitgevoerd waarbij onder meer materiaal uit de Romeinse periode (2^e-3^e eeuw) werd aangetroffen.

Vandaar dat een aanvraag tot wetenschappelijke vraagstelling werd opgesteld.

2.1.3 Onderzoeksopdracht

Dit onderzoek – vond plaats van 16 augustus 2022 tot 17 augustus 2022 – werd uitgevoerd naar aanleiding van een restauratiedossier voor de voormalige herbergen Den Engel en Den Druyvelaar (cfr. *infra*). Deze werfbegeleiding kadert in het uitgraven van controleputten bij alle te behouden muren. Dit in functie van de stabiliteit. Er werden in totaal 4 controleputten uitgegraven. Een vijfde zone werd bestudeerd en geregistreerd naar aanleiding van de aanwezigheid van een gewelfde structuur en dichtgemaakt trapgat. Deze werd aangetroffen bij het verwijderen van de nog aanwezige vloer.

2.1.4 Beschrijving van de geplande herinrichting

De voormalige herbergen Den Engel en Den Druyvelaar zijn momenteel leegstaande panden. De laatste jaren deden ze dienst als berging bij de aanpalende garage en loods. Dit rapport kadert in een restauratieproject van de beide panden waarbij ze herbestemd worden tot een notariaat. Het gaat hoofdzakelijk om kantoor- en ontvangstruimtes. De meeste ontvangstruimtes situeren zich op het gelijkvloers, de meeste kantoorruimtes op de verdieping.

Om deze functie in het gebouw te kunnen onderbrengen wordt de planindeling gewijzigd. Bij de opmaak van de plannen werd maximaal rekening gehouden met de huidige indeling en het behoud van nog aanwezige historische waardevolle elementen.

Verder worden ingrepen gepland met het oog op het verhogen van de stabiliteit, de brandveiligheid, het thermisch en akoestisch comfort. Er zal gekozen worden voor ingrepen die zo beperkt en omkeerbaar mogelijk zijn. De ontvangstruimtes, die slechts korte periodes bezet worden, zijn prioritair als historisch representatieve ruimtes. In de kantoorruimtes weegt het comfort van de werknemers sterker door omwille van de continue bezetting.

Aan de voorgevel van het hoge volume blijft het oorspronkelijke schrijnwerk behouden met gebruik van voorzetramen. De andere niet-originele ramen worden vernieuwd naar authentiek model. De gevels worden hersteld naar de huidige toestand, namelijk alle gevels kaleien en schilderen. In het achterste dakvlak komen op bepaalde plaatsen nieuwe dakvlakramen. De historische houten roostering blijft net als de dakplanten en het dak maximaal behouden. Het

dak krijgt tussen en op de kepers 2 isolatielagen. In het lage volume ondergaat één dakspant een aanpassing in functie van de toegankelijkheid.

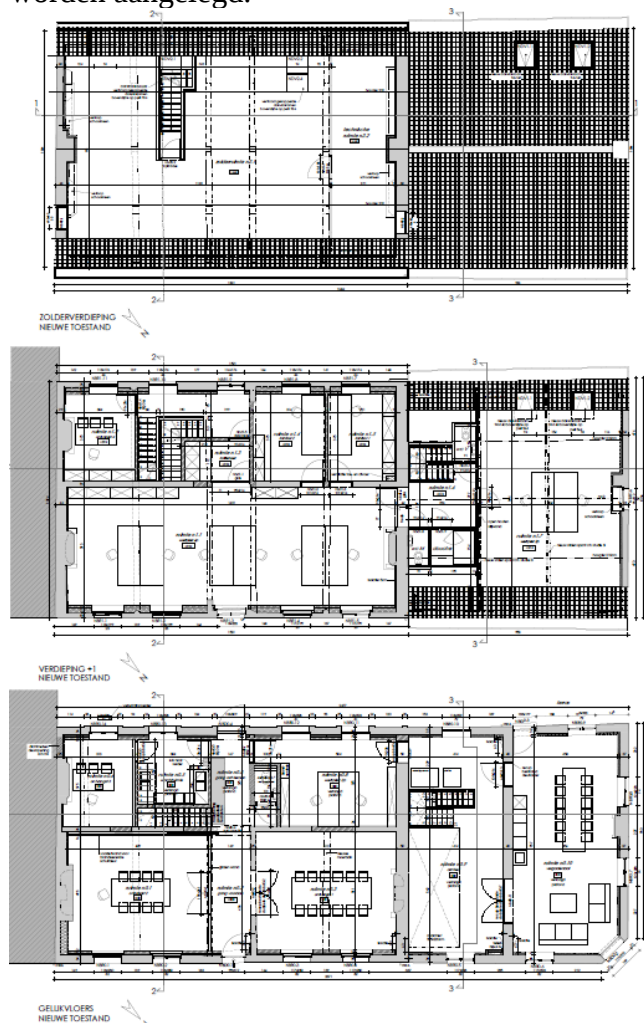
Het doel van deze restauratie is om een gebouw te realiseren dat toekomstbestendig is.

Voorafgaand aan de graafwerken worden aan alle te behouden muren controleputten gegraven die toelaten om de diepte en de staat van de fundering van deze muren na te zien. Indien de fundering onvoldoende diep blijkt te zijn, moet nog een onderschoeiing uitgevoerd worden.

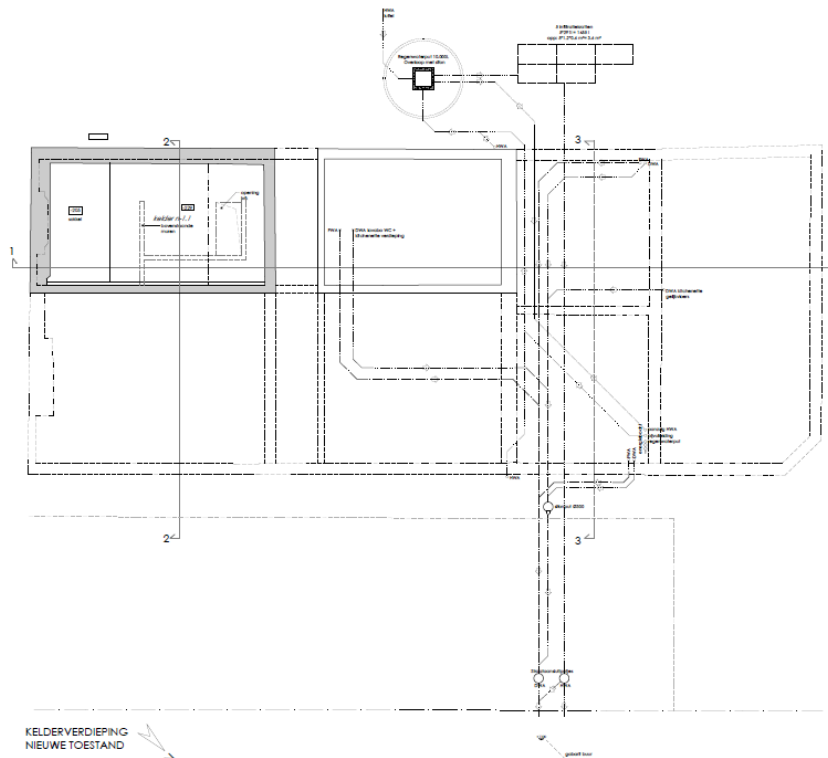
In functie van de nieuwe vloeren worden tussen de muren ook uitgravingen voorzien. De fundering van de nieuwe vloeren zal **minstens 50 cm** bedragen:

- Chape en vloerverwarming: 8 cm
- PE-folie
- Uitvullingslaag eps: 7 cm
- Betonplaat: 20 cm
- PE-folie
- Isolatie xps: 10 cm
- Werkvloer in mager beton: 5 cm
- Volle grond
- Opvullen regenwaterput met scherp zand

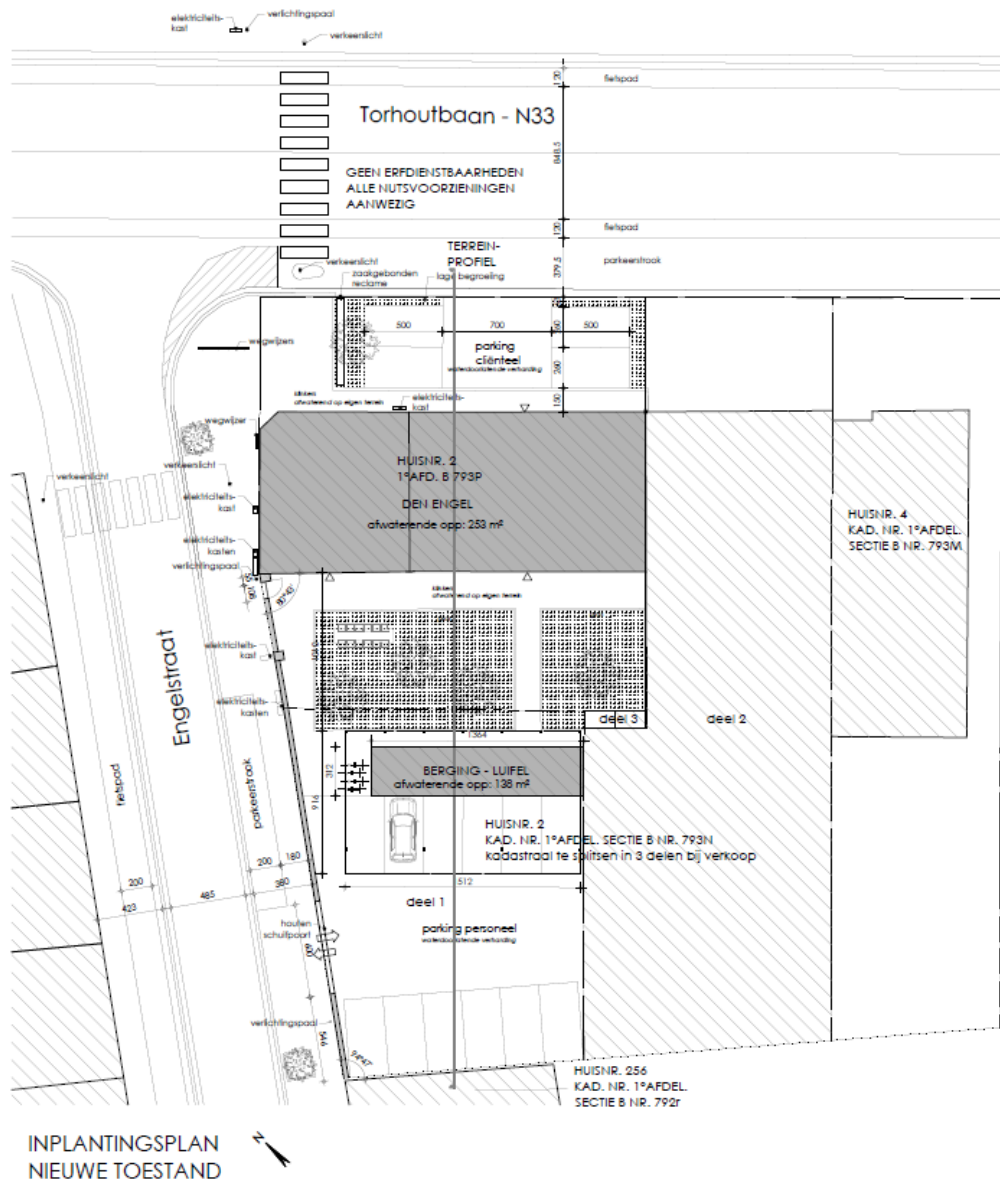
Buiten de gebouwen zelf worden een losstaande garagebox en loods eveneens afgebroken, alsook de huidige verharding wordt verwijderd, waarna een personeelsparking, tuin en berging worden aangelegd.

Figuur 3: Grondplannen nieuwe toestand (Bron: opdrachtgever).

Figuur 4: Nieuwe toestand kelderverdieping (bron: opdrachtgever).

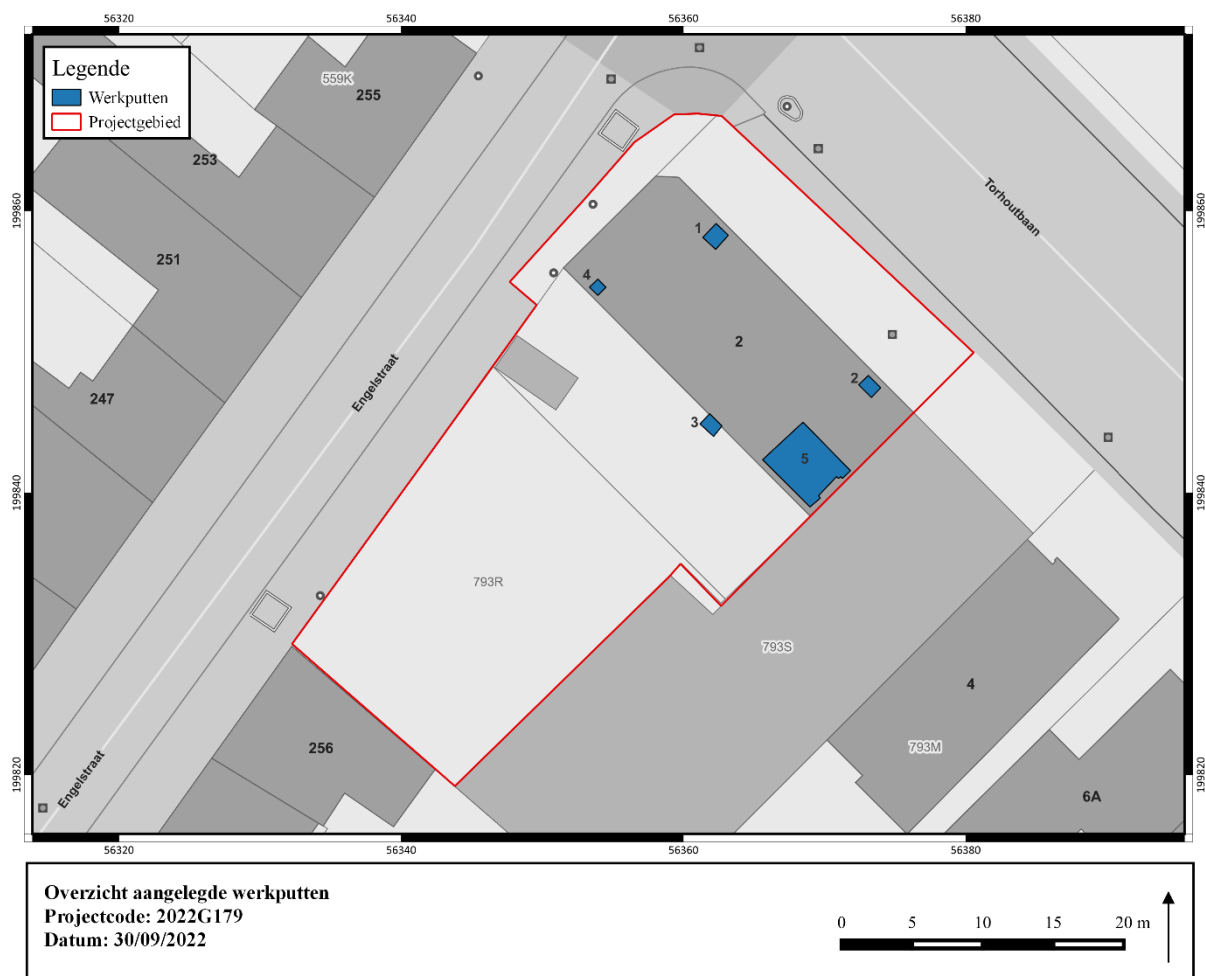

Figuur 5: Inplantingsplan nieuwe toestand (bron: opdrachtgever).

2.1.5 Beschrijving van de uitgevoerde werken

2.1.5.1 Motivering van de onderzoeksstrategie

Dit onderzoek kadert in de geplande restauratiewerken van de herbergen Den Engel en Den Druyvelaer in Ichtegem. In functie van de controle van de stabiliteit van de te behouden muren werden hier telkens controleputten uitgegraven. Dit gebeurde op 4 plaatsen. Hierbij werd een kleine profielpuut uitgegraven, waarbij de fundering van de muur in kwestie zichtbaar werd. De werken hadden plaats op 16 en 17 augustus 2022. Er werd gestart met de verwerking op 18 augustus.

Figuur 6: Overzicht van de verschillende werkputten in de verschillende fases.

Figuur 7: Zicht op de achterzijde (links) en vooraanzicht van de beide gebouwen (rechts).

Figuur 8: Sfeerbeeld van Werkput 1 (links) en zicht op één van de binnenruimtes (rechts).

Figuur 9: Zicht op de overige binnenruimtes op het gelijkvloers.

2.1.5.2 Organisatie van de opgraving

Het archeologisch onderzoek werd uitgevoerd door archeologen tewerkgesteld bij Ruben Willaert nv: Marie Lefere (erkend archeoloog/veldwerkleider) en Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke). Het vond plaats op 16 en 17 augustus 2022. De graafwerken werden uitgevoerd door een kraanmachinist aangesteld door de onderaannemer (Group Monument nv) van de opdrachtgever.

Vooreerst werden de huidige vloeren weggenomen, nadien werd verdiept tot op een diepte van 50 cm-mv. Nadien werden op 4 locaties controleputten gegraven ten einde de fundering van de bestaande en te behouden muren te controleren. Dit alles werd ingemeten, gefotografeerd en getekend.

De aangetroffen sporen werden voorzien van een spoornummer, gefotografeerd, ingemeten en beschreven. Waar vondsten werden aangetroffen, werden deze voorzien van een vondstenkaartje en op locatie ingemeten. De volgende informatie kan worden teruggevonden op een vondstenkaart:

- Projectcode: 2022G179
- Projectnaam: ICTO-22
- Werkputnummer
- Vlaknummer
- Spoornummer:
- Laagnummer

- Profielnummer
- Aard van de vondst
- Verzamelwijze
- Datum

Ook werden tijdens het inmeten hoogtematen genomen van de aangetroffen archeologische sporen en het maaiveld. Eenmaal dit alles was afgerond en de ruwe digitale data waren gecontroleerd kon worden overgegaan tot verder onderzoek van de sporen (couperen, verdiepen, uithalen, bemonsteren, ...). Er werd geen vondstmateriaal aangetroffen.

Verwerking en rapportage zijn van start gegaan na het einde van het veldwerk. Tijdens deze verwerking zijn alle opgravingsdata geadministreerd en gedigitaliseerd.

De meetresultaten werden verwerkt tot een sporenplan. Datering en eventuele faseringen kunnen eveneens aan dit kaartbeeld worden toegevoegd. Op basis van deze gegevens werd getracht om een zo goed mogelijk beeld antwoord te formuleren op de gestelde onderzoeksvragen.

2.1.5.3 Gebruikt materiaal

De verschillende werkputten zijn aangelegd in aanwezigheid van de veldwerkleider en erkend archeoloog. Wanneer archeologische sporen werden herkend, werd het kraanwerk gestaakt zodat deze konden worden onderzocht. Zo konden ze worden gefotografeerd met behulp van een Nikon COOLPIX AW120 camera. Deze camera is gekoppeld aan Getac-tablet waarbij deze laatste functioneert als digitaal fotoformulier. Op deze digitale formulieren staan alle gegevens die op een analoog fotobordje terug te vinden zijn. Het gaat om:

- Projectcode: 2022G179
- Projectnaam: ICTO-22
- Werkputnummer
- Vlaknummer
- Spoornummer(s) indien van toepassing
- Aard van de foto: Detail, coupe, overzichtsfoto, profielfoto, sfeer, ...

Al deze gegevens worden op die manier ook aan de foto gekoppeld (op basis van de bestandsnaam) en op die manier kan een database en fotolijst worden opgemaakt die als bijlage bij dit rapport is toegevoegd.

De dimensies en oriëntatie werden aangeduid met een noordpijl en schaalbalk. De vondsten werden ingezameld en geregistreerd volgens de wettelijke normen.

2.1.5.4 Beschrijving en motivering van eventuele afwijkende methodiek en bijstellingen van de oorspronkelijke strategie

2.1.5.5 Motivatie van de selectie van de vondsten

Er werden tijdens het uitgevoerde onderzoek geen vondsten aangetroffen.

2.1.5.6 Motivatie voor de selectie van de stalen

Tijdens het uitgevoerde onderzoek werden geen stalen ingezameld.

2.1.5.7 Inbreng specialisten

/

2.1.5.8 Algemene wetenschappelijke advisering

/

2.2 Assessmentrapport

2.2.1 Gehanteerde methoden, technieken en criteria

In het assessment wordt een inschatting gemaakt van het potentieel van de opgravingsresultaten in het kader van de beoogde kennisvermeerdering. Hierbij wordt bekeken waar het potentieel op kennisvermeerdering aanwezig is, wat de aard ervan is en wat nodig is om deze kennisvermeerdering te verkrijgen.

2.2.2 Assessment

2.2.2.1 Assessment van de vondsten

Er werden geen vondsten aangetroffen tijdens de werfbegeleiding.

2.2.2.2 Assessment van de stalen

Er werden geen stalen genomen tijdens de werfbegeleiding.

2.2.2.3 Conservatie-assessment

Niet van toepassing.

2.2.2.4 Assessment van de sporen, spoorcombinaties en archeologische structuren

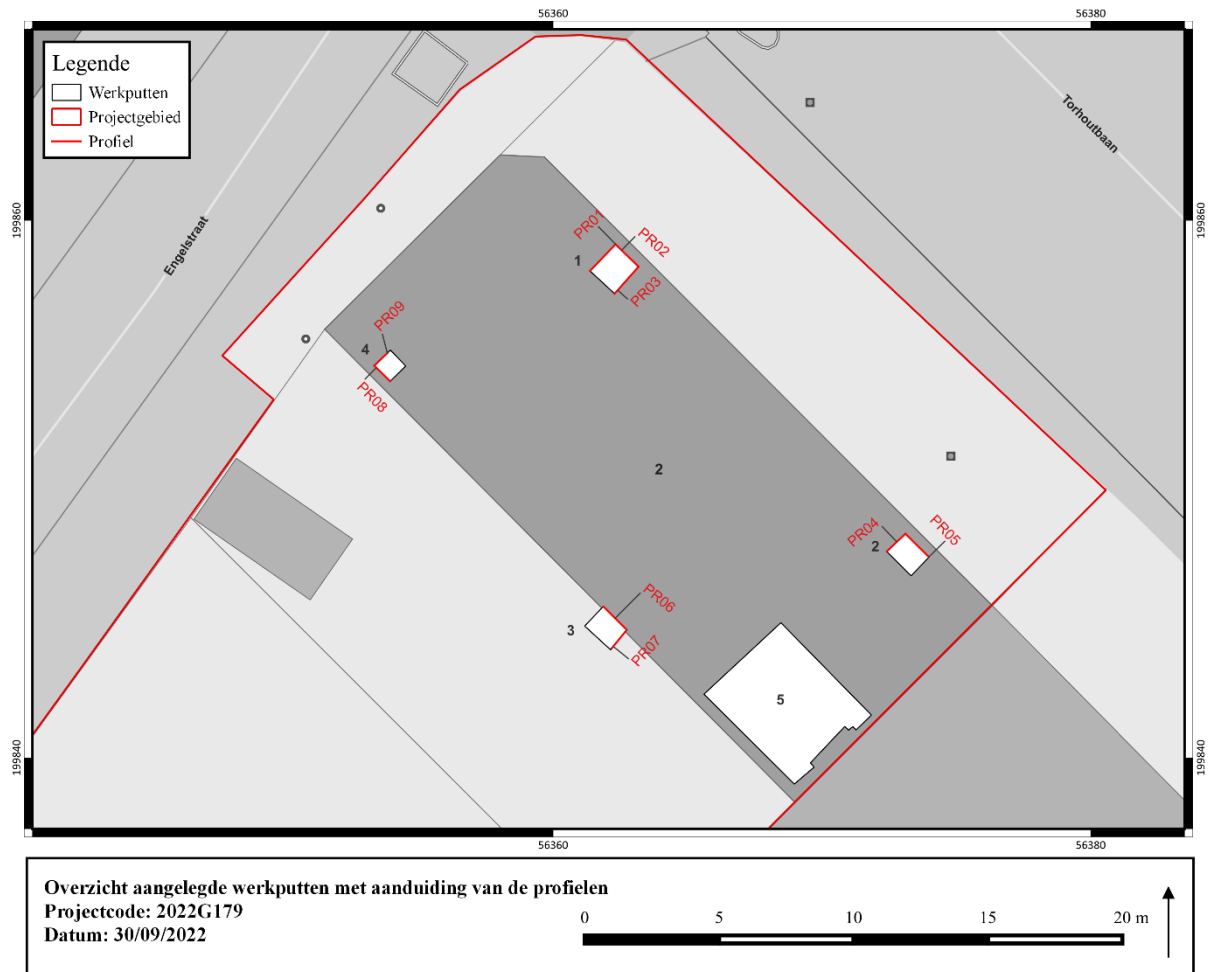
Een assessment van de sporen vertrekt vanuit de informatie op de aanwezige sporenformulieren en de confrontatie van de in deze fase reeds beschikbare dateringselementen (natuurwetenschappelijke dateringen, cultuurhistorische waarnemingen of interpretaties). Er wordt een verband gelegd met het beschreven assessment van de vondsten en de stalen. Vanuit datzelfde verband wordt vervolgens een inschatting gemaakt van de tafonomie en de mogelijke functie van de sporen en de daaruit resulterende bewaringstoestand. Het assessment geeft een beschrijving van de sporen, spoorcombinaties en structuren, en biedt een inschatting van hun bewaringstoestand en hun typologische, chronologische en ruimtelijke indeling.

Tijdens de uitgevoerde werfbegeleiding aan de Herberg Den Engel te Ichtegem werden 11 sporen herkend, het gaat hierbij voornamelijk om muren en lagen. De muren betreffen opgaande muren van het huidige bestaande gebouw.

Per Werkput (uitgezonderd Werkput 5) werden telkens minstens 2 profielen volledig geregistreerd (opgeschoond, gefotografeerd en ingetekend). Concreet geeft dit het volgende overzicht:

- Profielen 1 tot en met 3: Werkput 1
- Profielen 4 en 5: Werkput 2
- Profielen 6 en 7: Werkput 3

- Profielen 8 en 9: Werkput 4

Figuur 10: Overzicht van de aangelegde werkputten met aanduiding van de profielen.

2.2.2.4.1 Werkput 1

Deze werkput was gelegen aan de straatzijde in het deel dat enkel bestond uit het gelijkvloers. S1 (baksteenformaat: 20 x 10,5 x 4 cm) betrof een binnenmuur met oost-west oriëntatie. In deze muur waren twee uitsprongen zichtbaar, als onderdeel van de fundering. De onderste uitsprong is iets rommeliger opgemetst en er is veel meer mortel zichtbaar. S2 bevond zich eveneens in Werkput 1, hier betrof het een muur met noordwest-zuidoost oriëntatie (baksteenformaat: 22 x 10 x 5 cm). Net zoals bij S1 zijn 2 uitsprongen zichtbaar, gelijkaardig zoals bij S1. Nog in Werkput 1 kon een laag, S3, herkend worden. Ze bestond uit homogeen, donker bruin tot grijs zand waarbij onderaan bioturbatie zichtbaar was, mogelijk betrof het hier een A-horizont.

Figuur 11: Profiel 1 met S1 (links) en Profiel 2 met S2 (rechts).

Figuur 12: Profiel 3 met S3.

2.2.2.4.2 Werkput 2

Deze tweede Werkput bevond zich in het gedeelte van het gebouw met het hogere volume. Deze put was gelegen aan de straatzijde. Hier kon opnieuw een muur met noordwest-zuidoost oriëntatie herkend worden, S5. Het gaat om dezelfde muur als S2. Voorts kon opnieuw een gelijkaardige laag (S4) als S3 herkend worden, waarbij kan verondersteld worden dat het een A-horizont betreft. Hierin was tevens duidelijk bodemontwikkeling waar te nemen.

Figuur 13: Profiel 5 (links) met S5 en Profiel 4 (rechts).

2.2.2.4.3 Werkput 3

Een derde Werkput werd buiten het gebouw aangelegd. Het betrof een put die werd aangelegd om de fundering van de zuidelijke buitenmuur te achterhalen, dit is S6. Hier is 1 uitsprong in zichtbaar (baksteenformaat: 21 x 10 x 4 cm). Ook hier kon eveneens opnieuw een A-horizont herkend worden (S7) in Profiel 7.

Figuur 14: Profiel 6 met zicht op S6.

2.2.2.4.4 Werkput 4

Deze werkput bevond zich aan dezelfde muur als S7, maar werd aan de binnenzijde van het gebouw uitgegraven. De muur (S10) heeft hetzelfde uitzicht als S7. Opmerkelijk hier is echter dat een mogelijk antropogeen spoor kan worden herkend. Gezien de beperkte oppervlakte van de put blijft een duidelijke identificatie echter wel uit. Het betrof S11, dat mogelijk kan geïnterpreteerd worden als gracht/greppel of kuil. De vulling van het spoor bestond uit:

- S11L1: homogeen, donkerbruin zand
- S11L2: homogeen, licht geel tot wit zand met weinig baksteenbrokken
- S11L3: homogeen, donkergrijs zand

Figuur 15: Zicht op Profiel 8 (links) en Profiel 9 (rechts).

2.2.2.4.5 Werkput 5

Een laatste werkput werd aangelegd in de meest zuidelijke ruimte van het hogere volume. Hierbij werd na het wegnemen van de vloer en het verdiepen tot op 50 cm-mv een bakstenen gewelf waargenomen, alsook een dichtgemetste of afgebroken trap. Het gewelf, S8, was opgetrokken in baksteen (eronder is tevens een kelder zichtbaar). Het gaat om een tongewelf waarop een steekgewelf uitkomt. Het gewelf heeft een halfcirkelvormige doorsnede en rechthoekige plattegrond. Bovenaan is aan beide zijden een soort van boord gemaakt, in de zin dat aan beide zijanten er één laag baksteen hoger is gemetst dan het centrale deel. Een steekgewelf snijdt dwars in een groter gewelf in. Hier is het steekgewelf zichtbaar aan de zuidwestelijke hoek.

De trap, S9, bevindt zich in de noordoostelijke hoek van de ruimte. Er moet bijgevolg vroeger een doorgaan geweest zijn naar het aanpalende gebouw (waar zich nu de loods bevindt). Er is in het opgaand muurwerk tevens nog een dichtgemetste opening waar te nemen. De trap zelf is opgebouwd uit tegels (13 x 13 cm). Er konden 2 treden worden waargenomen. Een derde werd helaas niet teruggevonden.

Ten westen van deze kelder bevond zich nog een kelder die volledig was aangelegd in gewapend beton.

ICTO-22 | 2022G179 | PUT: 5 | SPOOR: 8

Figuur 16: Zicht op S8 vanuit het noordwesten.

ICTO-22 | 2022G179 | PUT: 5 | SPOOR: 9

Figuur 17: Zicht op S9 vanuit het noordwesten.

2.2.2.5 Assessment van de archeologische site

2.2.2.5.1 Algemeen

Voor een archeologische site wordt een inschatting gemaakt van de bewaringstoestand, het chronologisch kader, en de functionele of culturele interpretatie. De ruimtelijke verdeling van de eventuele vondsten en sporen wordt geïnterpreteerd. Het assessment van de archeologische site integreert eveneens alle informatie over het historische, landschappelijke en archeologische kader van de archeologische site. Uiteindelijk wordt per dateringsfase het potentieel op kennisvermeerdering ingeschat. Bij artefactensites worden activiteitenzones gelijkgesteld met zones.

2.2.2.5.2 Herberg den Engel

Op basis van het eerder uitgevoerde bureauonderzoek in de vorm van een wetenschappelijke vraagstelling (**ID 430**), de geschiedenis van de beide panden, geïllustreerd aan de hand van historische kaarten was het archeologisch potentieel van de site alvast duidelijk (cfr. *infra*). Ook in de buurt konden reeds enkele archeologische indicatoren worden waargenomen (cfr. *infra*). Ichtegem behoort tot de landschappelijke regio van Zandig Vlaanderen en meer specifiek het Westelijk Houtland. Het is mogelijk dat het bodemarchief nog vrij goed bewaard is, aangezien de herbergen zich al lang binnen het projectgebied bevinden. Mogelijk kunnen van deze gebouwen nog voorgaande fasen aangetroffen worden, in de vorm van bijvoorbeeld vloerrestanten, beerputten, kelders, waterputten, haardstructuren, ...

De uitgevoerde werfbegeleiding leverde een totaal op van 11 sporen. Het gaat hierbij om lagen en muren. De muren hebben betrekking op de huidige nog bestaande opgaande muren en hun bijbehorende funderingen. Één van de spoornummers, S8, betrof een gewelf opgebouwd uit baksteen en S9 betrof een dichtgemetste trap. De aangetroffen lagen kunnen gerelateerd worden aan de natuurlijke bodemopbouw en S11 kan geïnterpreteerd worden als antropogeen spoor, het gaat hierbij mogelijk om een kuil of gracht/greppel. Gezien de beperkte omvang van de aangelegde putten blijft een exacte interpretatie uit.

Deze beperkte werfbegeleiding laat toe een aantal onbeantwoorde vragen te beantwoorden, alsook de geschiedenis van het pand/de panden en nabije omgeving verder te reconstrueren.

2.2.3 Potentieel voor wetenschappelijk onderzoek, aard en waardering.

Tijdens het onderzoek werden geen stalen ingezameld voor natuurwetenschappelijk onderzoek. De gestelde onderzoeksvragen kunnen beantwoord worden zonder verder natuurwetenschappelijk onderzoek.

2.2.3.1 Uit te voeren onderzoeken en voorziene kaders

Niet van toepassing.

2.2.3.2 Strategie voor verwerking

Na het beëindigen van het veldwerk werd gestart met de verwerking. Tijdens deze basisuitwerking werden alle opgravingsdata geadministreerd en gedigitaliseerd.

Alle foto's werden in een database verwerkt. De foto's die gebruikt worden in het rapport worden voorzien van een fotobordje, overigens hebben alle genomen foto's een digitaal fotobordje, dit op basis van de naam in de databank.

De verschillende meetresultaten werden verwerkt tot een sporenplan, waarbij eventuele dateringen en fasering werden toegevoegd. Voor de verdere uitwerking van het rapport waren niet meer detailplannen nodig. Met deze gegevens werd getracht om de onderzoeksvragen naar best vermogen te beantwoorden.

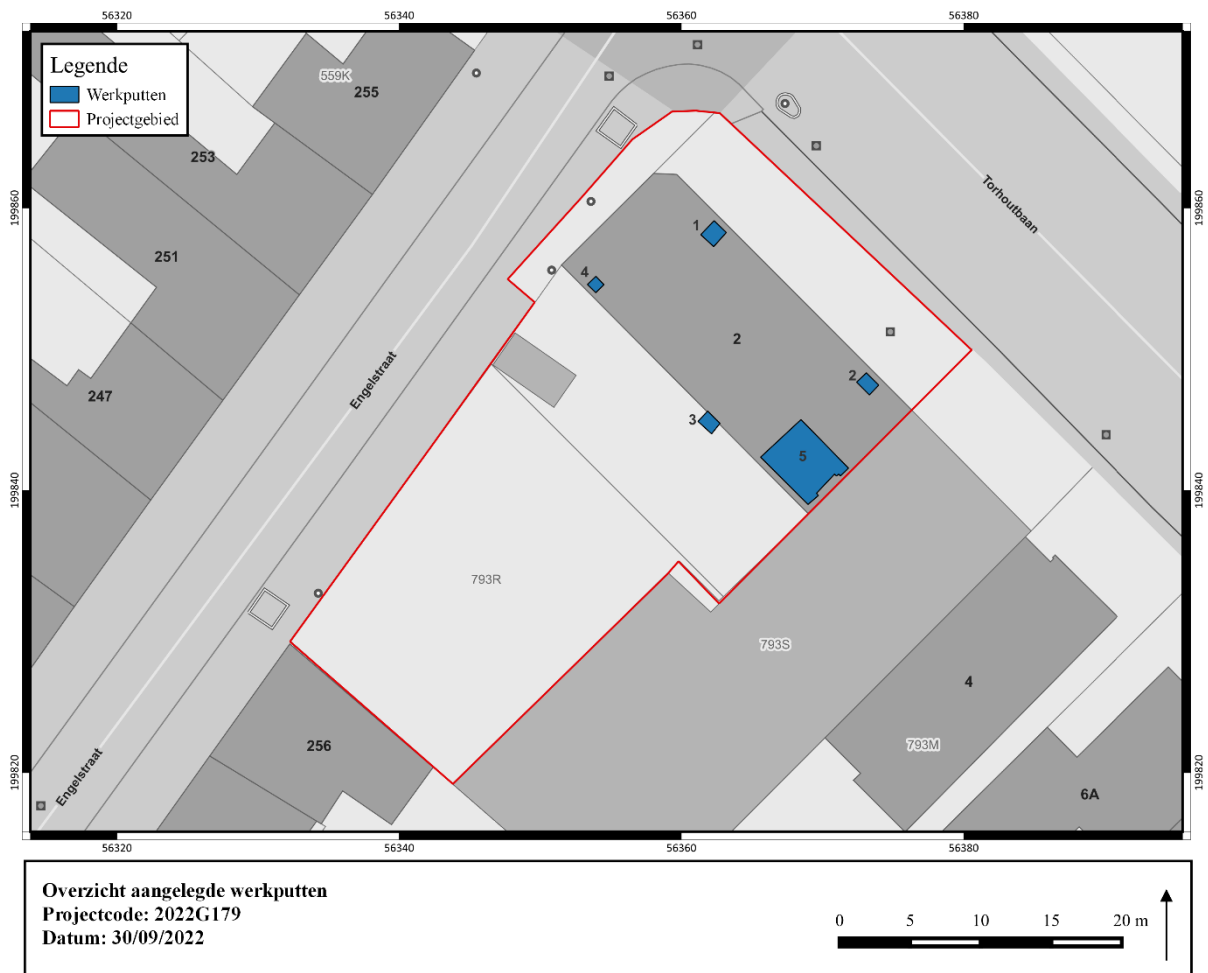
De verschillende sporen werden bestudeerd en uitgewerkt. De profieltekeningen werden gedigitaliseerd en verwerkt tot afbeeldingen in Adobe Illustrator.

2.2.3.3 Conservatiestrategie

Niet van toepassing

2.2.3.4 Onderzoeksvragen die dienen beantwoord te worden bij vervolgonderzoek

Ter hoogte van het projectgebied werd een kleine werfbegeleiding uitgevoerd. Het gaat om 4 werkputten binnenin het gebouw, alsook 1 werkput aan de buitenzijde van het pand.

Figuur 18: Aangelegde werkputten.

De overige delen van het projectgebied zijn vooralsnog niet archeologisch onderzocht. Indien er in de toekomst nog grotere verstoringen gepland staan, dient er zeker archeologisch onderzoek te worden uitgevoerd.

Onderzoeksvragen die in deze fase van het onderzoek kunnen beantwoord worden zijn:

- Werden er archeologische resten aangetroffen?

- Om welke sporen gaat het precies? Kunnen deze gedateerd worden en in verband gebracht worden met de verschillende verbouwingsfasen van de herberg/herbergen?
- Werden er vondsten aangetroffen?
- Zo ja, kunnen deze gedateerd worden en in verband gebracht worden met de verschillende verbouwingsfasen van het kasteel?
- Zijn er nieuwe gegevens gevonden, die voorheen nog niet gekend waren op basis van historische bronnen?

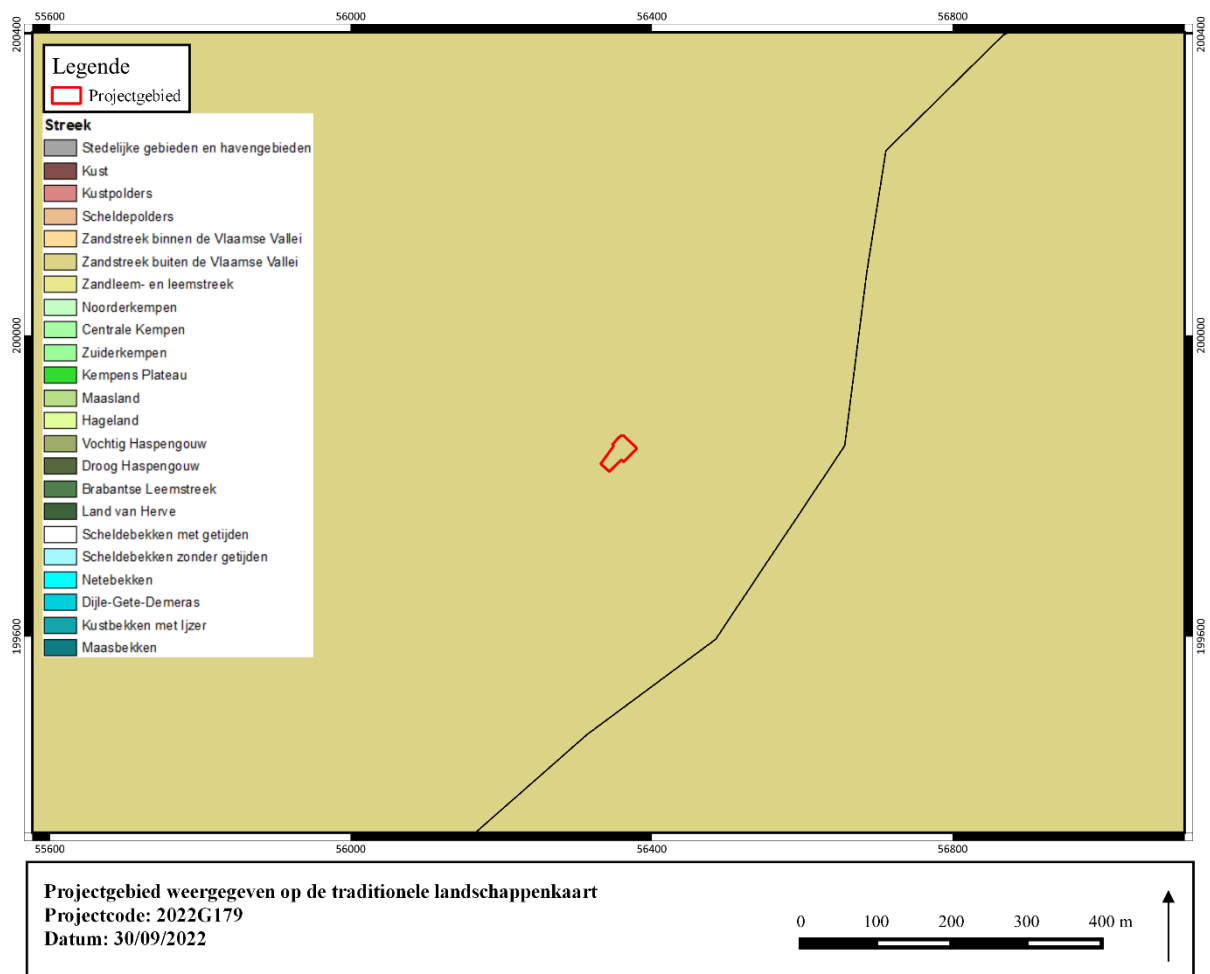
2.3 Interpretatie van het onderzochte gebied

2.3.1 Beschrijving van het onderzochte gebied

Het projectgebied is gelegen aan de kruising van de Engelstraat en de Torhoutbaan te Ichtegem, in de wijk Engel. Het projectgebied bevindt zich op ca. 1,6 km ten westen van de dorpskern van Ichtegem. Het betreft een beschermd gebouw langs de Torhoutbaan. Op de bodemkaart staat het projectgebied ingekleurd als bebouwde gronden (OB). Op de Quartair Geologische Kaart valt het projectgebied binnen code 1 (ELPw): Eolische afzettingen (zand tot silt) van het Weichseliaan (Laat-Pleistoceen), mogelijk Vroeg-Holoceen. Op de Tertiair Geologische Kaart is duidelijk dat het projectgebied zich bevindt in het Lid van Egem (Formatie van Tielt), wat bestaat uit grijsgroen, zeer fijn zand, kleilagen en zandsteenbanken.

2.3.1.1 Traditionele landschappenkaart

Het projectgebied is landschappelijk gelegen in de grote landschappelijke regio van Zandig Vlaanderen en meer specifiek het Westelijk Houtland. Nabij het grondgebied van Gistel en Oudenburg gaat het landschap over naar de regio van de Kustpolders. In het zuidelijke deel van het grondgebied van Ichtegem, aansluitend bij het grondgebied van Koekelare, Kortemark (gehucht Edewalle) en Torhout, wordt ook nog het 'plateau van Wijnendale' onderscheiden. Dit is een zogenaamd erosiereliëf dat zich uitstrekt van Aatrijke (Zedelgem) over Wijnendale (Torhout) tot aan 'Ruidenberg-Belhutte' (Kortemark en Koekelare). Deze zone correspondeert ook met de zogenaamde oude veldgebieden van Torhout, waarvan het als landschap beschermde Wijnendalebos (deels op het grondgebied van Ichtegem) een restant vormt.

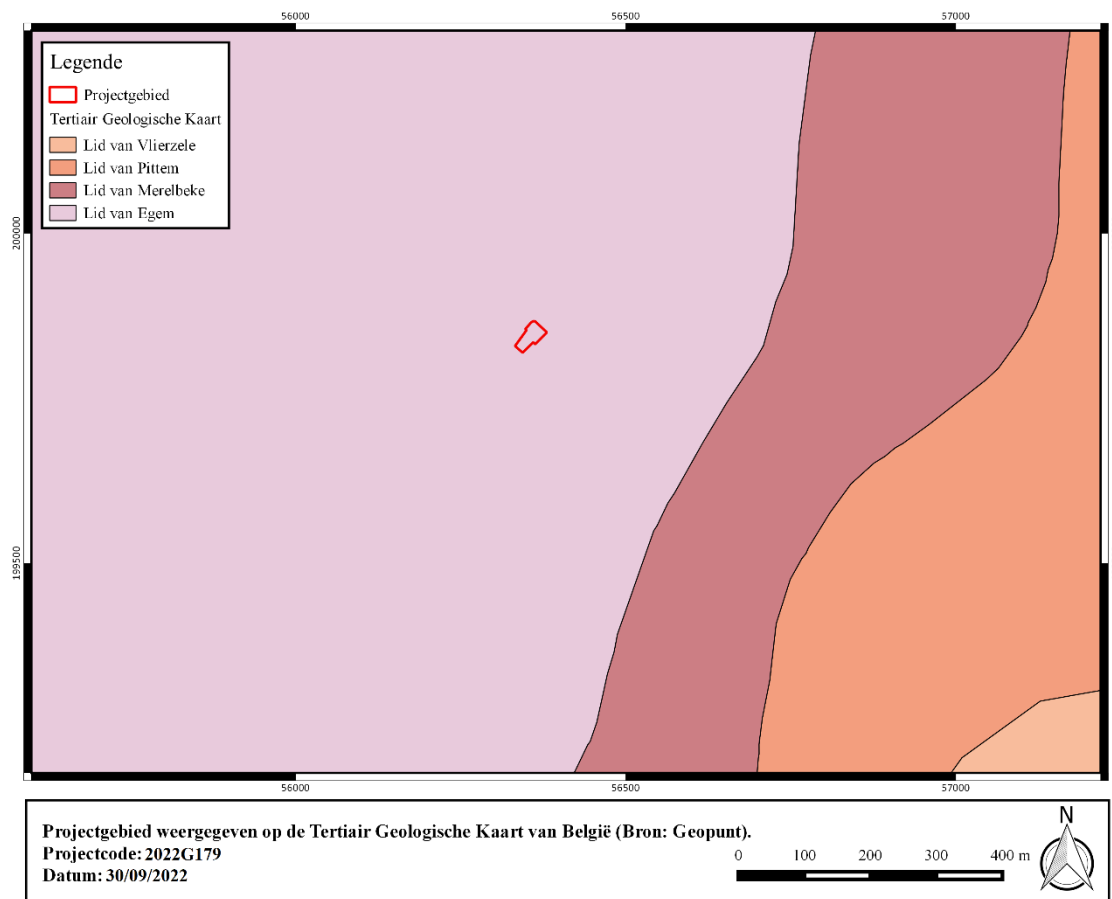
Figuur 19: Projectgebied weergegeven op de traditionele landschappenkaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.2 Geologie

2.3.1.2.1 Tertiair

Het projectgebied is gelegen in de **Formatie van Tielt**. De Formatie van Tielt bestaat bovenaan uit een zeer fijn zand, dat naar onder toe overgaat in een zeer-fijnzandige grove silt. De Formatie van Tielt wordt van boven naar onder onderverdeeld in het **Lid van Egem** en het **Lid van Kortemark**.

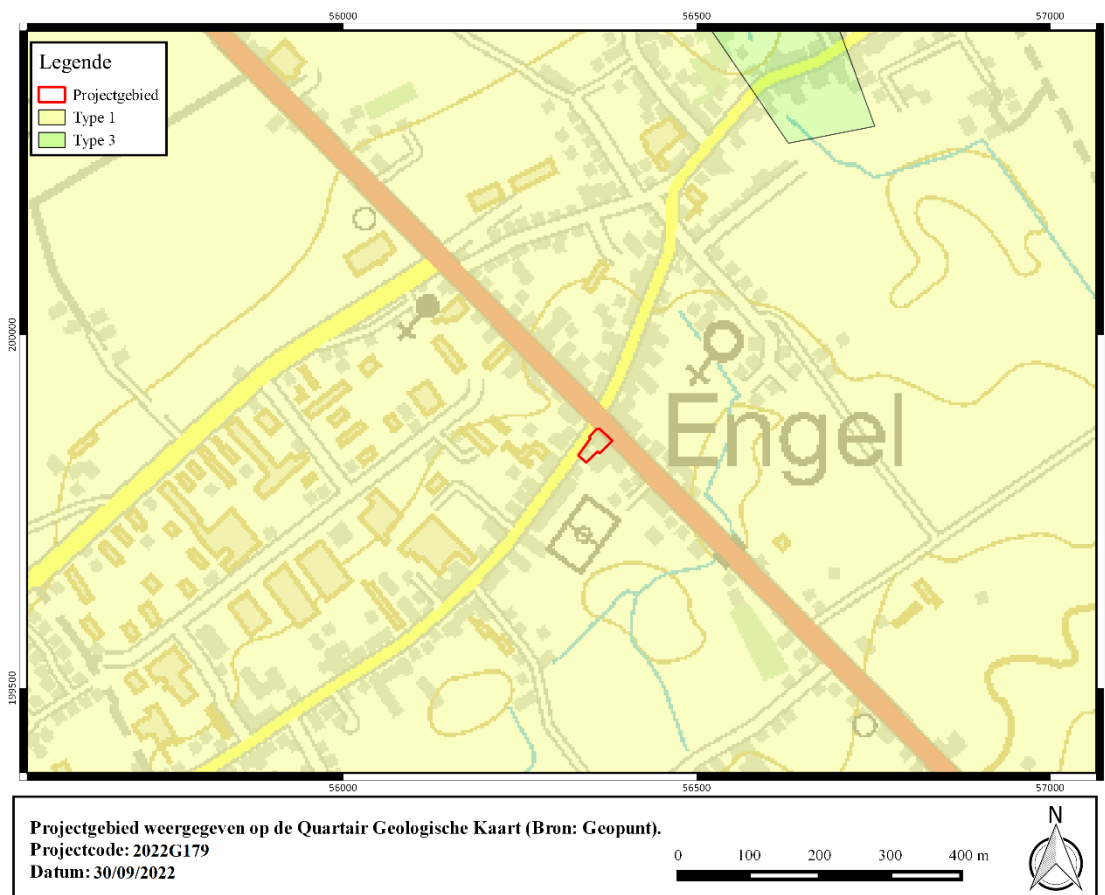
Het **Lid van Egem** bestaat uit een glimmer- en glauconiethoudend zeer fijn zand dat gorver wordt naar boven toe. Het is tevens afgezet in ondiepe-mariene omstandigheden.

Figuur 20: Projectgebied weergegeven op de Tertiair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.2.2 Quartair

Het projectgebied is gelegen in het Quartair **Type 3**. Dit type bestaat uit een basis van fluviatiele afzettingen van het Weichseliaan gevolgd door een eolische afzetting van het Weichseliaan tot mogelijk Vroeg-Holoceen (zandleem tot leem). Deze afzetting kan eventuele hellingsafzettingen van het Quartair bevatten.

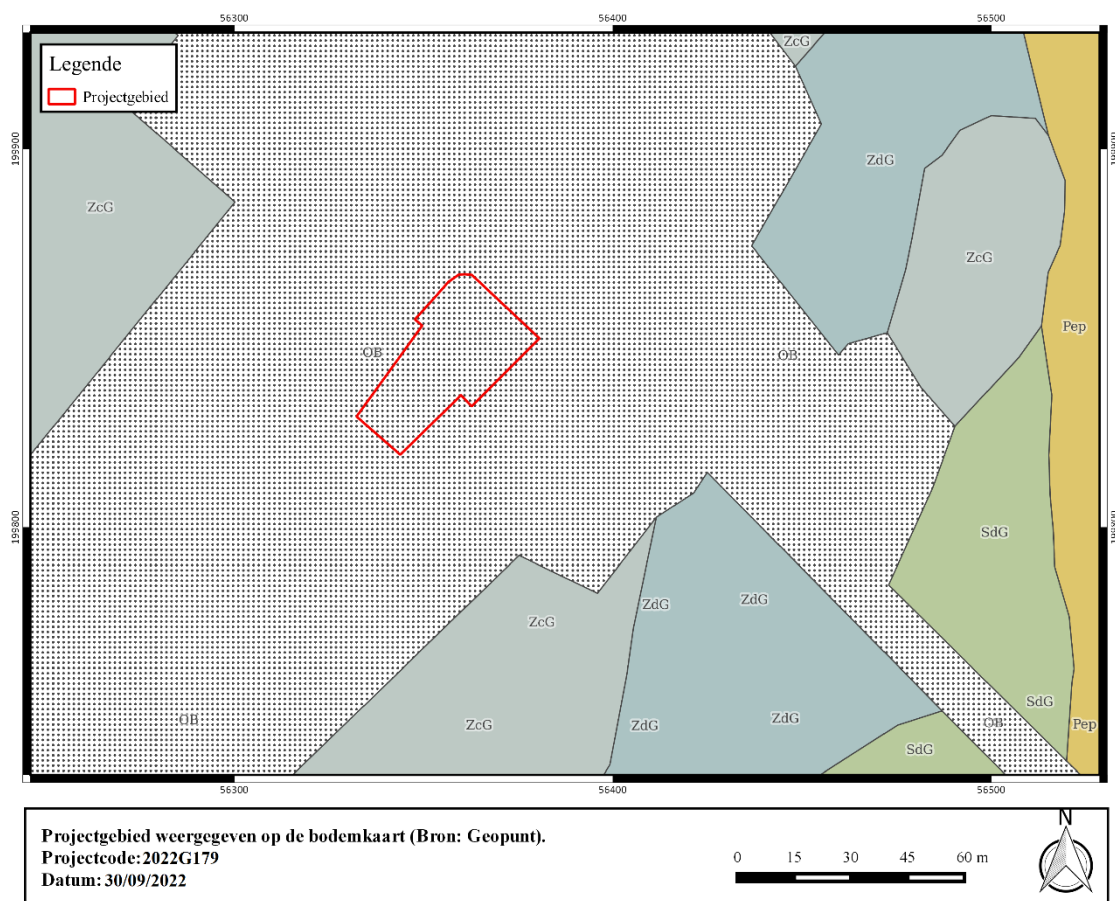
Figuur 21: Projectgebied weergegeven op de Quartair Geologische Kaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.3 Bodem

2.3.1.3.1 Bodemtypes

Het projectgebied is gelegen binnen het bodemtype **OB**. Dit is een kunstmatig bodemtype waarbij de natuurlijke bodem sterk verstoord kan zijn door de aanwezige verharding of bouwvoor. Hierdoor is het niet altijd mogelijk de natuurlijke bodem te herkennen.

Rondom het projectgebied komen ook nog matig droge zandbodems (**Zcg**), natte zandbodems (**Zdg**) en een matig natte lemige zandbodem (**Sdg**). **Zcg** is een matig droge zandbodem met duidelijke ijzer en/of humus B horizont. Het is een Podzol met een grijze bovengrond van wisselende diepte. Vaak vertoont de onderste B-horizont een verkitting. Roestverschijnselen beginnen tussen 60 en 90 cm. **Sdg** is een natte postpodzol met een dikke ploeglaag. Verder is een verbrokkelde humus- en ijzeraanrijkhshorizont zichtbaar. Door oplossingsverschijnselen blijft er amper iets over van deze B-horizont. Eronder is zandig moedermateriaal aanwezig. Ook **Zdg** is een eerder natte postpodzol en gelijkaardig aan **Sdg**.

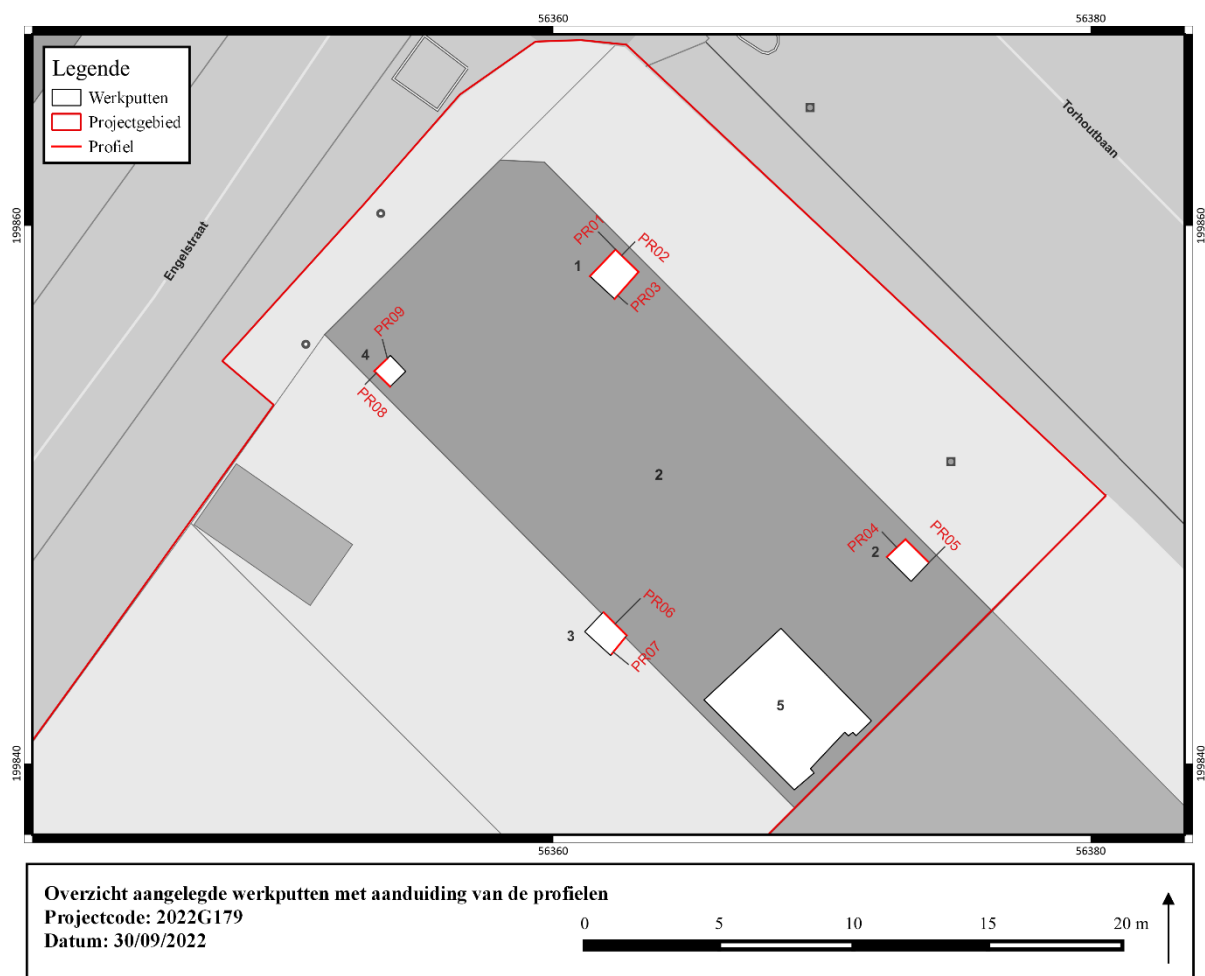

Figuur 22: Projectgebied weergegeven op de bodemkaart (Bron: Geopunt).

2.3.1.3.2 Algemene bodemopbouw

Zoals eerder aangegeven werden in totaal 9 profielen geplaatst. Op enkele kon een eventuele bodemopbouw gereconstrueerd worden.

De profielen werden beschreven conform de *FAO guidelines for soil description*, de richtlijnen van de Databank Ondergrond Vlaanderen en de Code van Goede Praktijk. De aangetroffen bodems werden gedetermineerd volgens het Belgische bodemclassificatiesysteem.

Figuur 23: Aangelegde werkputten met weergave van de profielen.

2.3.1.3.3 Referentieprofielen

Er werden 9 profielen aangelegd, waarvan er 4 relevante bodemkundige informatie opleverden. In het algemeen kan gesteld worden dat het bodemtype **Zcg** herkend kon worden. Hierbij is grijze pakket duidelijk te herkennen in Werkputten 1 tot en met 4.

ICTO-22 | 2022G179 | PUT: 1 | PROFIEL: 3

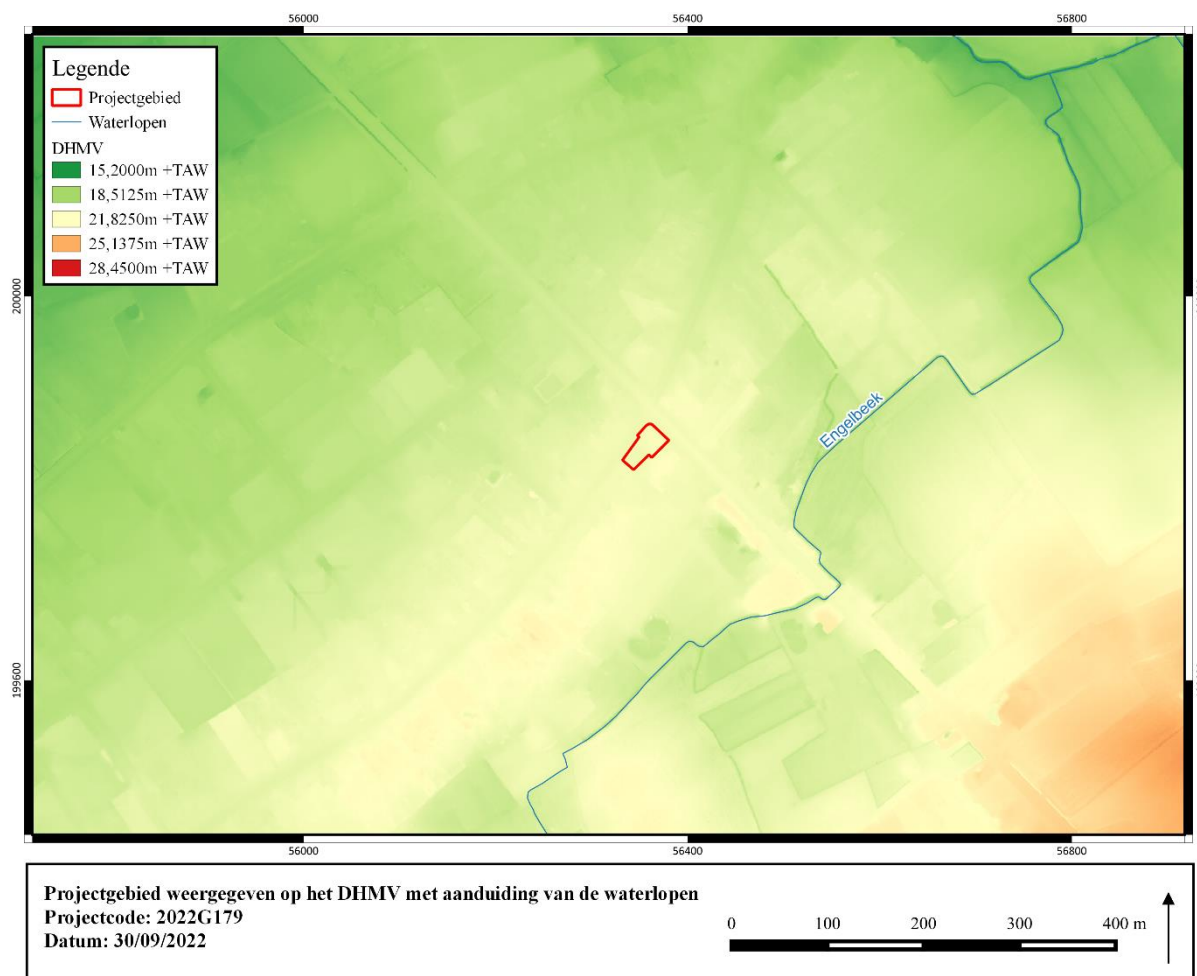
Figuur 24: Profiel 3 uit Werkput 1.

2.3.1.4 Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (DHMV) en hoogteverloop

Het projectgebied is gelegen op een hoogte van ca. 21,5 m TAW.

2.3.1.5 Hydrografie

Het projectgebied is gelegen ten noordwesten van de Engelbeek.

Figuur 25: Projectgebied weergegeven met de verschillende waterlopen op het Digitaal Hoogtemodel van Vlaanderen (Bron: Geopunt).

2.3.1.6 Historische voorkennis

Cfr. wetenschappelijke vraagstelling.¹

2.3.1.6.1 Ichtegem

Voor het grondgebied van Ichtegem zijn maar weinig archeologische vondsten gekend uit de prehistorie. Dit is voornamelijk te wijten aan het ontbreken van systematische prospecties. De schaarse vondsten en sites wijzen echter wel op een oude en rijke bewoningsgeschiedenis van het gebied.

Uit het Palaeolithicum of Mesolithicum zijn er voor zover gekend geen sporen, sites of artefacten aangetroffen. Er is echter geen enkele reden om aan te nemen dat Ichtegem niet bezocht zou zijn door kleine en rondtrekkende groepen van jagers-verzamelaars. De eventuele achtergelaten sporen zijn echter klein en diffuus en op die manier maar moeilijk te herkennen. De oudste gekende vondsten dateren uit de periode van het neolithicum en situeren zich op de grens tussen een sedentaire landbouwmaatschappij en een gemeenschap van rondtrekkende jagers-verzamelaars. Aan de 'Geuzenhoek' (een gedeelte van "Ichtegem Veld", ongeveer ter hoogte van de Torhoutbaan en de Steenstraat) werden tal van kleinere vuurstenen artefacten aangetroffen die wijzen op bewoning.

¹ <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/erfgoedobjecten/210481>; <https://inventaris.onroerenderfgoed.be/themas/15948>

Indirecte gegevens zijn er voor de bronstijd en ijzertijd (ca. 4000 v. Chr. tot 52 v. Chr.) voorhanden. Door middel van luchtfoto's konden op verschillende plaatsen circulaire structuren worden waargenomen, die zich aftekenen als een lichtere verkleuring in de gewassen. Onderzoek op gelijkaardige structuren heeft aangetoond dat de meeste van deze cirkels de resten zijn van grachten omheen grafheuvels, die doorgaans in de brons- of vroege ijzertijd kunnen gedateerd worden. Dergelijke heuvels maakten niet zelden deel uit van omvangrijke grafvelden, die gedurende verschillende jaren werden gebruikt. Vermoedelijk zijn er in de omgeving van Ichtegem nog meerdere onontdekte bewoningssites uit de brons- en ijzertijd terug te vinden.

Voor de Romeinse tijd (1ste eeuw v. Chr. tot 5^e eeuw na Chr.) zijn er al iets meer sporen terug te vinden. Verspreid over Ichtegem werden verschillende bewoningssporen aangetroffen, naast sporen van agrarische en ambachtelijke activiteiten. Het is niet volledig duidelijk hoe deze sites (o.m. aan de Industriestraat en Sint-Bertinuslaan) geïnterpreteerd moeten worden. Mogelijks gaat het om een netwerk van landelijke boerenerven die niet zo ver van elkaar gesitueerd waren.

Belangrijk is de zogenaamde “Brugse Heirweg” of “Diksmuidse Heirweg”, die Ichtegem van zuidwest naar noordoost doorkruist: Engelstraat, Koekelarestreet en Zuidstraat waarvan het huidige tracé ook reeds grotendeels is aangeduid op de Grote Kaart van het Brugse Vrije door Pieter Pourbus (1561-1571), gekopieerd door Pieter Claeissens (1601). Deze weg is met zekerheid te benoemen als een belangrijke middeleeuwse handelsweg, maar het is nog onduidelijk of hij al dan niet Romeins in oorsprong is. Het is verleidelijk om dit tracé te identificeren met de Romeinse weg die Boulogne verbond met belangrijke Romeinse plaatsen zoals Aartrijke, Oudenburg, Brugge en Aardenburg (Zeeuws-Vlaanderen), maar zekerheid hieromtrent bestaat niet.

Ook voor de vroege middeleeuwen (5e eeuw – 10e eeuw) zijn er maar weinig sporen in Ichtegem. Pas vanaf de 10^e eeuw worden weer duidelijke bewoningssporen zichtbaar. Mogelijk kan dit hiaat verklaard worden door de aard van de vroeg-middeleeuwse sporen en vondsten. Indirecte indicaties voor bewoning uit deze periode zijn de Germaanse toponiemen (zogenaamde “gem-toponiemen”), afgeleid van *-ingeheim*. De naamgeving van Ichtegem dateert wellicht uit de laat-Merovingische en vroeg-Karolingische periode.

Voor de volle en late middeleeuwen (11^e – 15^e eeuw) zijn er verschillende archeologische bronnen beschikbaar. Het gaat onder meer om verschillende kasteelsites, opgetrokken door edellieden met een eerder lokaal tot regionaal belang. Vermeldingswaardig is het grafelijk kasteel van Wijnendale (grondgebied Torhout) met het bijbehorende grafelijke domein. Verspreid over het grondgebied van Ichtegem zijn ook nog verschillende omwalde hoeves gekend, die in gebruik blijven tot de late middeleeuwen. Deze boerderijen werden opgetrokken door vrije boeren, al dan niet met een adellijke graad. De walgracht was in de eerste plaats een symbool voor het vrije statuut van de hoeve. Naast deze individuele kernen kwamen nog verschillende gehuchten voor, waar vrije burgers als kleine boeren en landarbeiders zich konden groeperen om samen landbouw en ambachten te kunnen beoefenen. Sommige van deze gehuchten groeiden uit tot de kernen die dag van vandaag nog steeds gekend zijn, andere bleven bekend tot een verzameling van enkele woningen.

Ook in het “Wijnendalebos” bevinden zich mogelijk nog enkele omwalde hoeves of restanten van fortjes of schansen uit de Staats-Spaanse oorlog (2^e helft 16^e eeuw – 1ste helft 17e eeuw). Het kan echter ook gaan om artisanale structuren die in de sfeer van bosbeheer en -exploitatie moeten worden gezocht.

Een oorkonde van graaf Karel de Goede uit 1119 beschrijft de noordelijke helft van de gemeentes Eernegem, Ichtegem (*"Ichtinghem"*), Koekelare, Vladslo en Bovekerke als één groot heideveld, de *"Utfanc"* of *"Fang"*. Als eigenaar van die woeste gronden schenkt de graaf een vijfde van de tienden van de ontgonnen gronden in dit gebied aan de abdij van Oudenburg. In 1179 is de schrijfwijze reeds *"Ichtegem"*. Ca. 1250 is er op de grens tussen Ichtegem en Wijnendale een pottenbakkerij actief in reducerend aardewerk.

Tijdens de Beeldenstorm en geuzentroeibelen (1566 en de daaropvolgende jaren) worden op het grondgebied van Ichtegem twee kapellen verwoest (*"Wijnendalekapel"* en Sint-Michielskapel in de *"De Engel"*). De kerk en herberg *"Casse Passe"* (een kerkelijk goed tussen de kerk en de huidige Markt en de Koekelarestraat) moeten hersteld worden maar tiendeninkomsten ontbreken daarvoor. De streek rondom Ichtegem raakt ontvolkt. In 1580 wordt de klok uit de kerk geroofd. De herbevolking van de streek loopt moeizaam na 1585. Dit houdt onder meer verband met de pestepidemie van ca. 1580.

In 1620 wordt de kerk hersteld en heringewijd na de verwoesting door de geuzen. Er wordt tevens een nieuwe klok gegoten. In 1748 wordt voor de eerste maal een volkstelling georganiseerd in Ichtegem. Op dat moment kent Ichtegem 3 brouwerijen en 6 herbergen. In de periode van 1764-1775 worden de wegen Oostende-Wijnendale (Torhoutbaan en Oostendsesteenweg) en Wijnendale-Beerst (Diksmuidebaan) heraangelegd. Tolbarelen, om de weg te kunnen financieren, bevonden zich onder meer op het gehucht *"Den Engel"*. Deze wegen aanleg kadert in de economische bloeiperiode die de Zuidelijke Nederlanden doormaken in de 2^e helft van de 18^e eeuw. De aanleg van de wegen gebeurt op kosten van keurvorst Karl Theodor, heer van Wijnendale, met het oog op transport en verkoop van bomen uit het *"Wijnendalebos"*.

In 1771 wordt een aanvraag goedgekeurd voor het bouwen van een afspanning op het gehucht *"De Reiger"* langsheen de Diksmuidebaan. Nog in 1771 wordt de *"De Reigermolen"* gebouwd. Oorspronkelijk bevond zich op elke hoek van het kruispunt *"De Engel"* een herberg (Torhoutbaan/Oostendsesteenweg/Engelstraat/Zuidstraat). Tegenwoordig zijn er twee bewaard aan de westzijde: de beschermde *"De Engel"* met jaarankers "1766" en de huidige herberg *"De Engel"*. Deze laatste zou van 1784 dateren (huidige benaming sinds 1956, gelegen aan Oostendsesteenweg 1). De *"Ingelmeulen"*, een houten staakmolen bij dit kruispunt, zou vernield zijn aan het einde van de 18^e eeuw.

Op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1841) is de Markt veel kleiner dan nu. Ten zuiden werd hij gedomineerd door het neerhof van de Somme (Markt nr. 20). De kerkomgeving komt ongeveer overeen met de huidige kerkomgeving, maar er is nog geen uitgesproken plein ten noordoosten van deze kerkomgeving, wel is een bootvormig tracé zichtbaar. De westzijde van het huidige rechthoekige plein is op de Atlas de Buurtwegen nog ingetekend als bochtig.

In 1844 wordt het oude schip van de Sint-Michiëlkerk afgebroken en wordt een 2 x zo groot neogotisch schip. De oriëntatie wordt gewijzigd en het Romaanse koor wordt hergebruikt als portaal. Dit alles is te wijten aan de verdrievoudiging van de bevolking sinds 1816.

In de periode 1840-1850 daalt de vlasnijverheid en de daaraan gekoppelde huisnijverheid. Bovenop deze crisis komt het mislukken van de aardappel- en rogge oogsten. In 1848 is er een tyfus epidemie. Één van de gevolgen van de teloorgang van de huisnijverheid is het ontstaan van de seizoensarbeid. Ca. 1878 wordt aan de Engelstraat de nog bewaarde brouwerij *"Den Engel"* gebouwd (Engelstraat 103).

In 1910 wordt de *stoomtramlijn Brugge-Leke* aangelegd met als traject op Ichtegem Koekelarestraat/Sint-Bertinuslaan/Oude Heirweg/Zuidstraat. De ‘tramstatie’ bevond zich op het kruispunt Ringlaan en Moerdijkstraat.

Het Engelschooltje wordt in 1913 gebouwd, omwille van de bevolkingsaan groei (Zeemeeuwstraat 4-6).

Ook de Eerste Wereldoorlog slaat toe in Ichtegem. In 1914 steken de Duitsers de “*Veldmolen*” in brand. Op 27 oktober 1914 worden de klassen en kapel van de vrije meisjesschool ingericht als Duits lazaret. Er wordt geen les meer gegeven tot 1915. In november 1917 worden vluchtelingen ondergebracht in de kerk en datzelfde jaar worden de kerkklokken geroofd. Een tijdelijk Duits kerkhof bevindt zich aan de huidige Sint-Bertinuslaan, de stoffelijk resten worden na de Oorlog overgebracht naar de Duitse begraafplaats in Vladslo. In de hoek van de Moerdijkstraat, de Eernegemstraat en Oostendesteeweg wordt een Duits militair vliegveld aangelegd.

In 1963 passeert de laatste reizigerstrein op de lijn Ieper-Oostende door Ichtegem, in 1967 de laatste goederentrein. Tijdens de Tweede Wereldoorlog was reeds één spoor opengebroken. In 1975 ontstaat de fusiegemeente Ichtegem. In 1976 of 1984 wordt het station aan de Zuidstraat afgebroken. Een aantal herbergen en seinwachterswoning zijn wel bewaard gebleven.

2.3.1.6.2 *Herberg Den Engel*

Oorspronkelijk gaat om het 2 herbergen: “*Den Engel*” (rechter laag volume) en “*Den Druivelaar*” (zie vervaagde opschriften op hoog herbergvolume). Jaarankers met “1766” zijn zichtbaar in het herbergvolume van 2 bouwlagen. Het pand is gelegen langs de Theresiaanse weg Oostende-Wijnendale, aangelegd in 1764-1775. In 1982 wordt het pand beschermd als monument. Het huidige uitzicht is het resultaat van een restauratie in 1987-1989.

Het gaat om een goed voorbeeld van een 18^e eeuwse bewaarde herberg. Het volledige volume, inclusief het lagere hoekgedeelte, is reeds aangeduid op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1841). De achteruitgeschoven rooilijn is duidelijk afleesbaar. Het dubbelhuistype bestaat uit een verankerde rode baksteenbouw met 2 bouwlagen onder een zadeldak (rode mechanische en Vlaamse pannen, afgelijnde gootlijst). De voorgevel is okerkleurig beschilderd boven een gepekte plint (de kleur is niet behouden bij de restauratie, maar werd wit geschilderd boven gepekte plint). Er is een rustige rimtering door licht getoogde muuropeningen, op de begane grond in een geriemde, gepleisterde omlijsting, die als band doorgetrokken is boven de strekken. Er is nog bewaard groen en wit beschilderd houtwerk met kruisindeling en grote roedeverdeling zichtbaar, beluikt op de begane grond. De opschriften in verband met de voormalige herbergfunctie boven de benedenvensters zijn niet hernomen. In de bovenverdieping is een centraal laadvenster, geflankeerd door 2 blinde vensternissen (oorspronkelijk met geschilderde raamimitatie) niet hernomen.

Rechts aansluitend bevindt zich een lager volume onder zadeldak met geknikte dakoverstek en gootlijst op de klossen (mogelijk oorspronkelijk onder mansardedak, zie aftekening op de rechter zijgevel van het hoofdvolume). Afgeschuinde hoektravee met toegangsdeur is ook nog op te merken. Boven de vensters aan de zijde van de Torhoutbaan is een zwart geschilderd opschrift “Den Engel”, ‘herberg’ niet hernomen bij restauratie.

2.3.1.6.3 *Historisch kaartmateriaal*

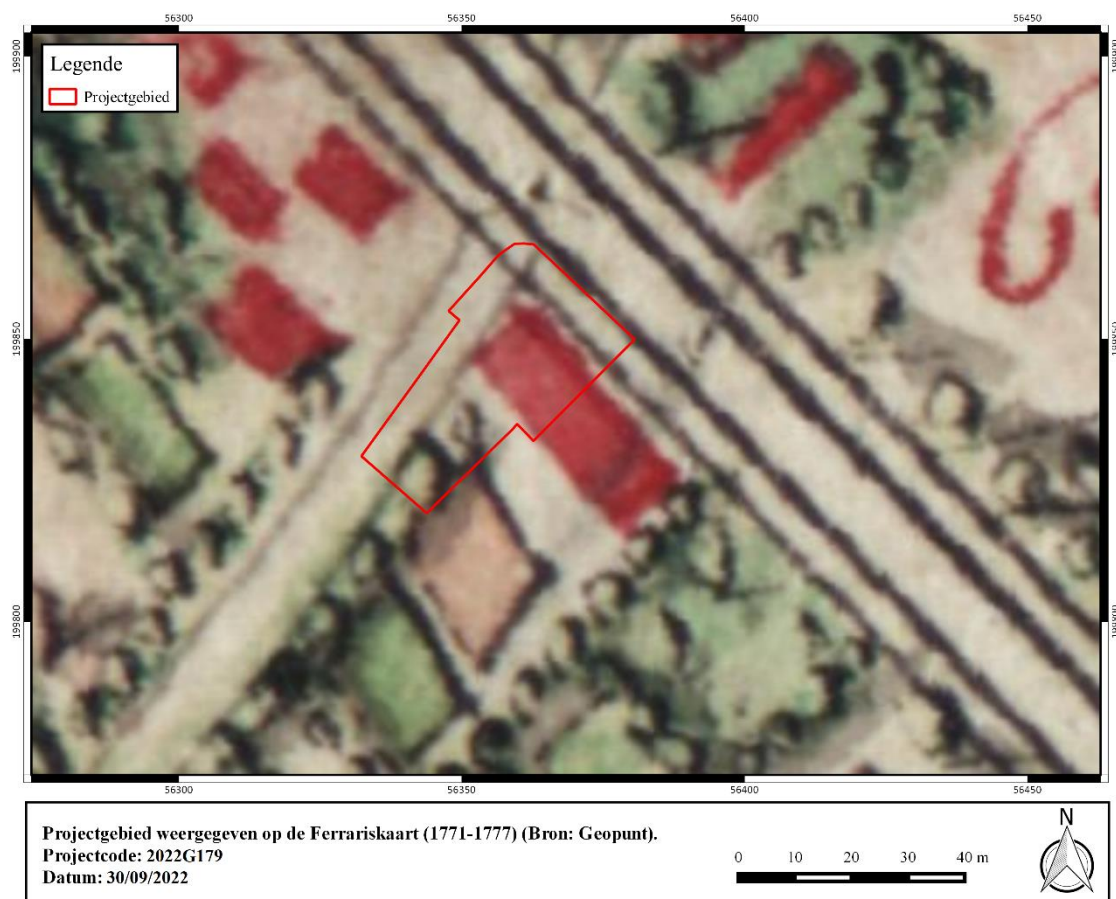
Op de heraldische kaart van het Brugse Vrije, gemaakt door Pieter Pourbus in 1561-1571, is het tracé van de “Brugse Heirweg” te zien, waarlangs Ichtegem gelegen is.

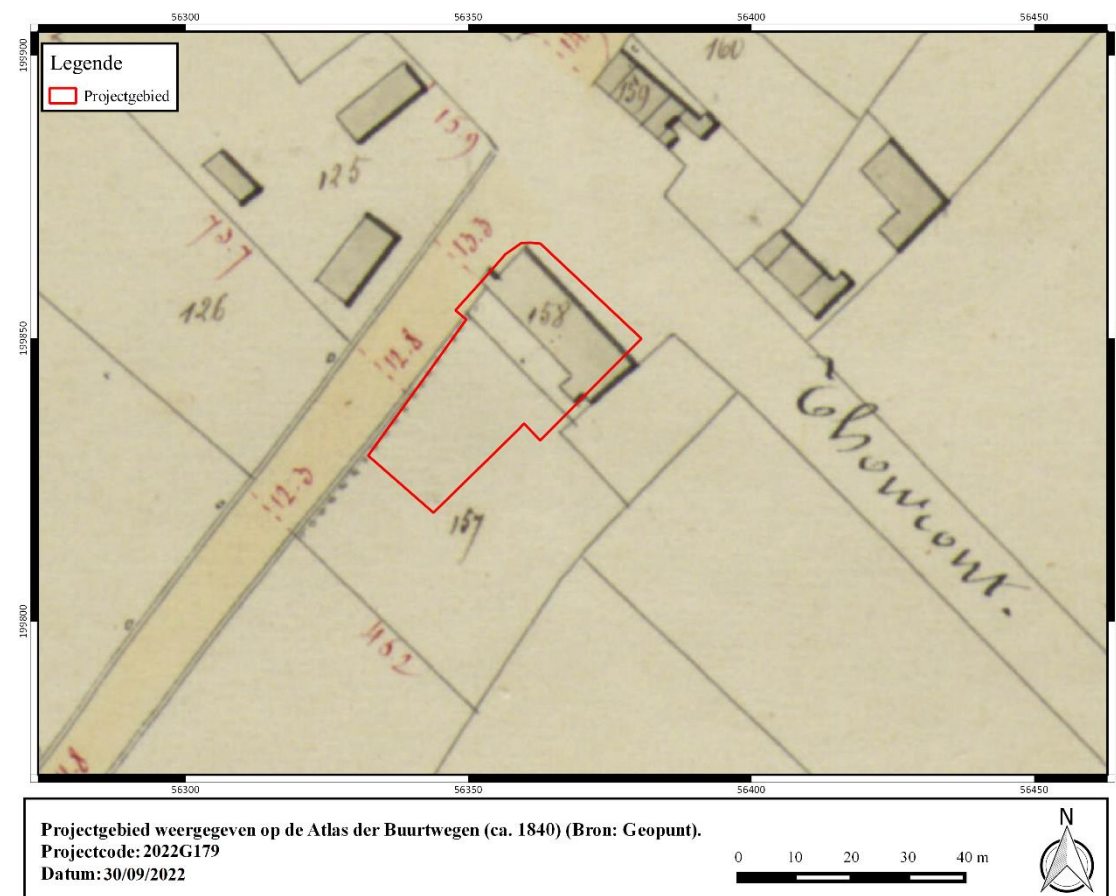
Figuur 26: Kaart van Pieter Pourbus met het tracé van de “Brugse Heirweg” (blauw) en Ichtegem (rood).

Op de overige historische kaarten is de herberg telkens goed te zien, aangezien deze ervolgens de jaarankers reeds sinds 1766 staat.

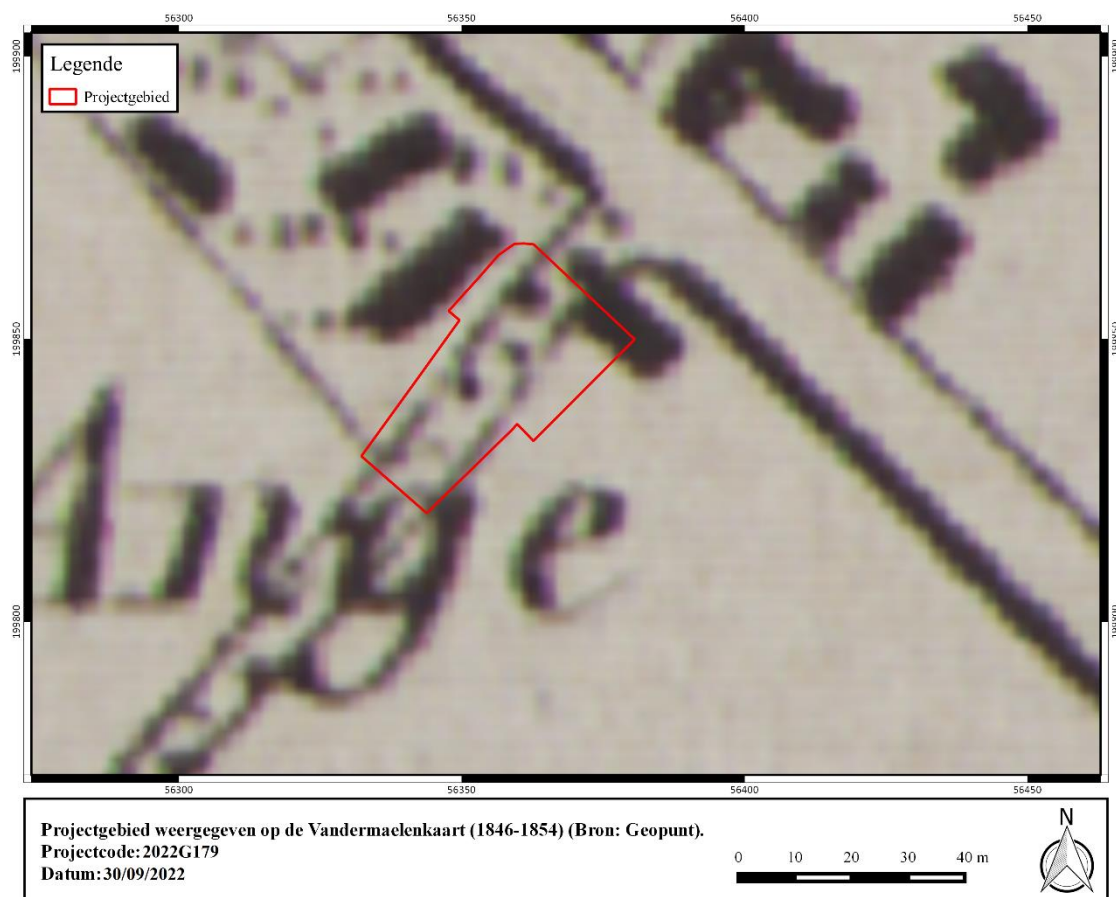
Joseph de Ferraris startte in de 18^e eeuw met een grootschalig project om de volledige Oostenrijkse Nederlanden in kaart te brengen. Dit was een eerste poging om systematisch een groot gebied te documenteren aan de hand van topografische kaarten. Oorspronkelijk werden topografische kaarten enkel gemaakt voor militaire doeleinden maar De Ferraris liet wereldlijke kaarten maken voor het volledige gebied dat het onder het bewind van de Oostenrijkers stond. Alle 275 kaarten zijn met de hand getekend en ingekleurd volgens functie. Elk gebouw, bos, stad, gehucht werd waarheidsgetrouw weergegeven. Deze kaart toont de aanwezigheid van de herberg duidelijk aan. De structuur is makkelijk te herkennen, net zoals op de latere kaarten.

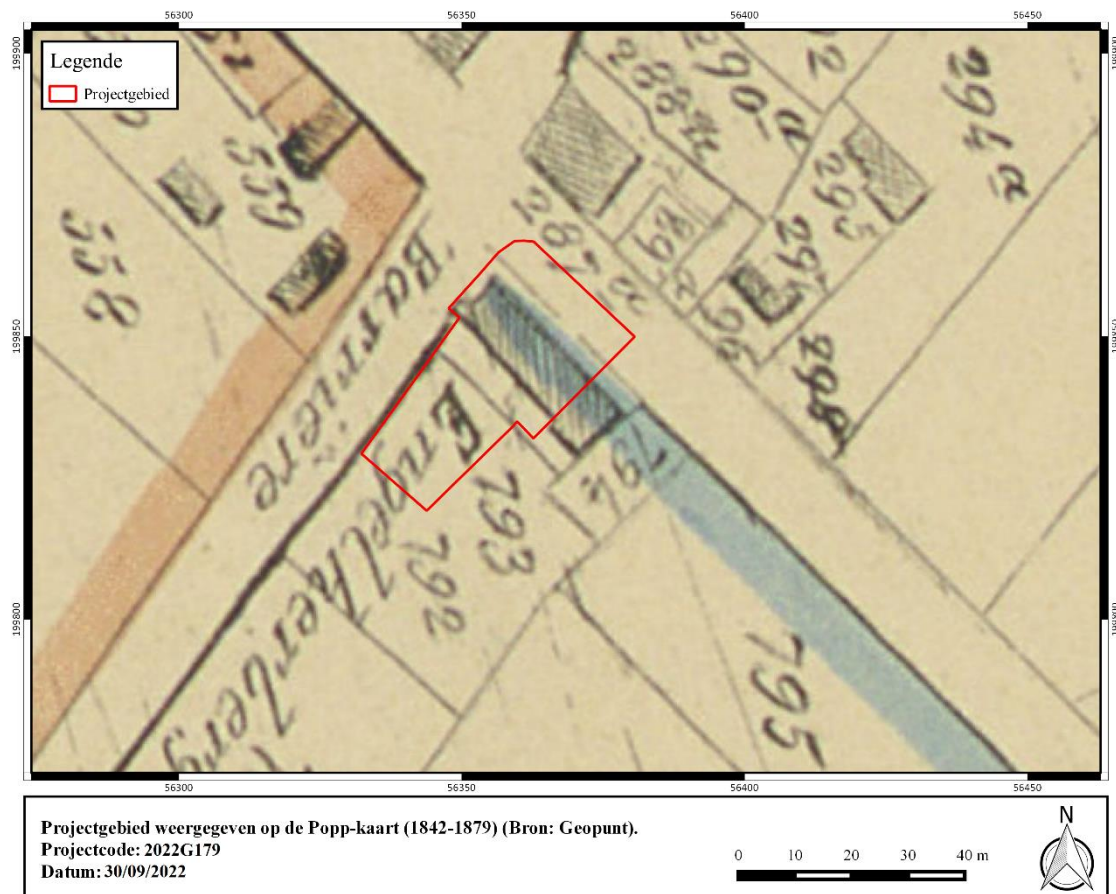
Figuur 27: Projectgebied weergegeven op de Ferrariskaart (1771-1777) (Bron: Geopunt).

Figuur 28: Projectgebied weergegeven op de Atlas der Buurtwegen (ca. 1840) (Bron: Geopunt).

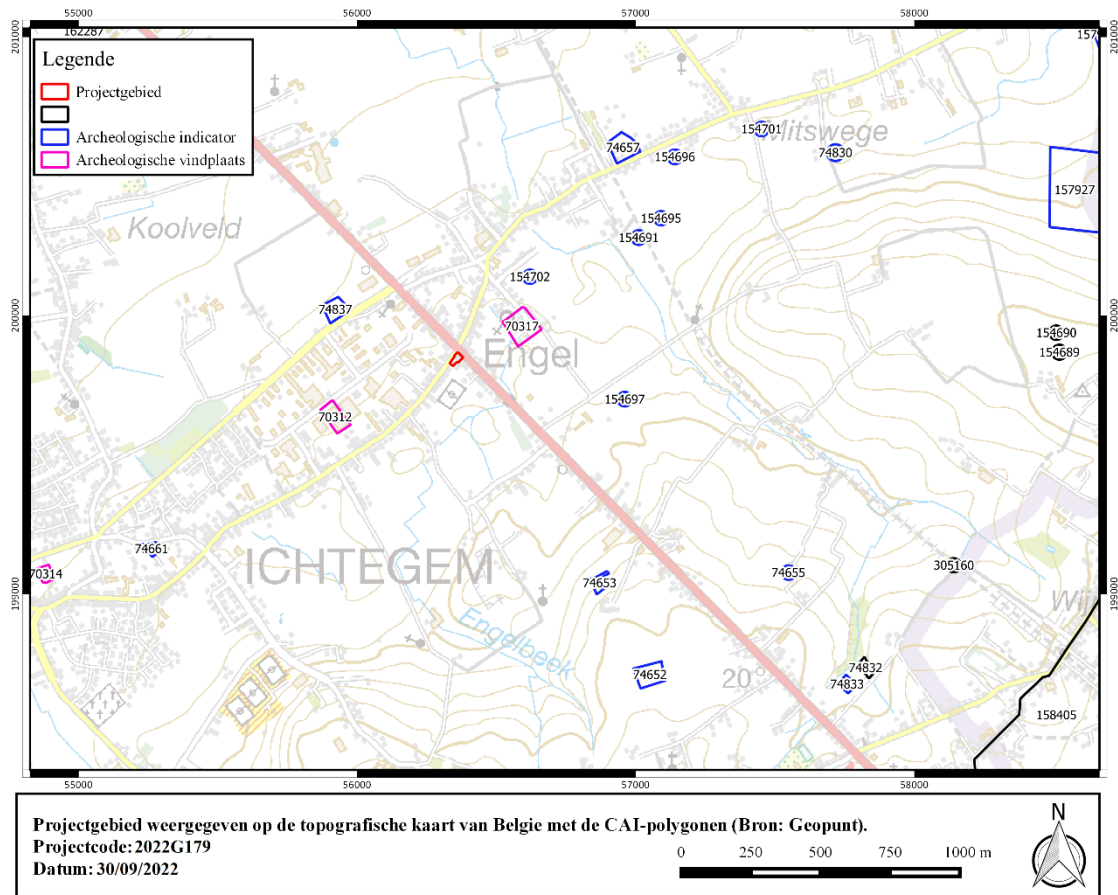

Figuur 29: Projectgebied weergegeven op de Vandermaelenkaart (1843-1854) (Bron: Geopunt).

Figuur 30: Projectgebied weergegeven op de Popp-kaart (1842-1879) (Bron: Geopunt).

2.3.1.7 Archeologische voorkennis

Figuur 31: Projectgebied weergegeven op de topografische kaart van België met weergave van de CAI-polygonen (Bron: Geopunt).

- Sites met walgracht die zichtbaar zijn op de kaart van Popp: CAI ID 74657, CAI ID 74830, CAI ID 74653, CAI ID 74652, CAI ID 74655, CAI ID 74832, CAI ID 74833, CAI ID 74837, CAI ID 74661
- Indicators voor grafcircels op basis van luchtfotografie: CAI ID 154696, CAI ID 154701, CAI ID 154695, CAI ID 154691, CAI ID 154702, CAI ID 154697, CAI ID
- CAI ID 305160: mogelijke stortplaats of productieterrein van een pottenbakkersoven (1250-1350), recuperatie van grijs, rood en ander laat-middeleeuws aardewerk.
- CAI ID 70312: archeologische opgraving met volgende resultaten: grote poel, karrensporen, greppels en paalsporen op een kleine oppervlakte. Dit wijst op een intens agrarisch gebruik van het terrein. Er werd maar weinig vondstmateriaal aangetroffen, vermoedelijk gaat het niet om bewoning, eerder landindeling, watervoorziening voor vee en een veldschuur of stal.
- CAI ID 70314: opgraving waarbij een grote kuil werd aangetroffen met houtskool en hutteleem. Het schervenmateriaal is sterk gefragmenteerd: veel handgevormd kustaardewerk, *terra sigillata* en Pompeiaans rood (datering: 2^e-3^e eeuw).

2.3.2 Voorlopige beschrijving van de archeologische site op basis van het sporen- en vondstenbestand

2.3.2.1 Analyse van de opbouw van de archeologische site

Het beperkte uitgevoerde archeologische onderzoek heeft niet geleid tot veel nieuwe inzichten. De beperkte uitgravingen kunnen niet met zekerheid aantonen of er zich al dan niet bakstenen voorgangers van de herberg bevonden binnen het projectgebied. Het aantreffen van één gefragmenteerd antropogeen grondspoor laat eveneens niet toe om degelijke vaststellingen te maken in verband met aanwezige sporenarcheologie. Op basis van het historische kaartmateriaal en de historische bronnen, alsook de aanwezige jaarankers is duidelijk dat er zich reeds bebouwing voordeed op het projectgebied vanaf de 18^e eeuw. Tot op heden gaat het om dezelfde bebouwing, die sinds de jaren 80 van de vorige eeuw beschermd is als monument. De werfbegeleiding toonde wel aan dat er doorheen de tijd gesleuteld is geweest aan het gebouwenbestand. Zo kan het aantreffen van een dichtgemetst trapgat een illustratie hiervan vormen. Indien er in toekomst uitgebreidere graafwerken zouden plaatsvinden, of restauratiewerken, dient er zeker verder onderzoek naar de bouwgeschiedenis van het pand/de panden te gebeuren.

2.3.2.2 Analyse van archeologische structuren, spoorcategorieën, spoorcombinaties en individuele sporen

Zoals eerder aangegeven werden geen duidelijke archeologische structuren herkend. In de aangelegde proefputten konden telkens de aanwezige funderingen van het nog opgaande muurwerk herkend worden, alsook bodemhorizonten. Één mogelijk antropogeen spoor (S11: gracht of kuil) kon worden herkend. Echter ten gevolge van de slechts kleine archeologische en bodemkundige ingrepen blijft een interpretatie van deze context uit. Ook de exacte bodemopbouw kon niet worden gereconstrueerd, maar vermoedelijk heeft men te maken met een matig droge zandbodem.

2.3.3 Bespreking van de resultaten gekoppeld aan het uitgevoerde natuurwetenschappelijke onderzoek

Niet van toepassing.

2.3.3.1 Beschrijving van de vondsten die op basis van selectie bij het assessment verder onderzocht werden

Niet van toepassing.

2.3.3.2 Beschrijving en analyse van de vondstcategorieën

Niet van toepassing.

2.3.3.3 Beschrijving van de typologische, chronologische en ruimtelijke indeling van de vondsten

Niet van toepassing

2.3.4 Datering en interpretatie van de archeologische site

2.3.4.1 Relatieve datering op basis van het sporen- en vondstenbestand

De aangetroffen sporen laten niet toe om de site met zekerheid in de 18^e eeuw te dateren.

2.3.4.2 Absolute datering op basis van de vondsten

Niet van toepassing.

2.3.4.3 Absolute datering op basis van natuurwetenschappelijke dateringstechnieken

Niet van toepassing.

2.3.4.4 Absolute datering op basis van historische bronnen

Op basis van het historische kaartmateriaal, de historische bronnen en de aanwezigheid van jaarankers “1766” op het pand, is duidelijk dat de gebouwen dateren vanaf de 18^e eeuw. De gebouwen zijn zichtbaar op het kaartmateriaal en de bouwstijl van de panden is eveneens toe te schrijven aan deze periode.

2.3.4.5 Tafonomische opbouw en formatie van de archeologische site

De funderingen van het opgaande muurwerk bevinden zich net onder de weggenomen vloer en in de daaronder liggende stabilisé laag. Hetzelfde kan gesteld worden voor het aanwezige gewelf, trapgat en antropogene spoor.

2.3.5 Synthese

2.3.5.1 Gemotiveerde interpretatie van de vondsten, vondstcategorieën, sporen, spoorcombinaties, spoorcategorieën, archeologische structuren, en activiteitenzones

Tijdens de uitgevoerde werfbegeleiding aan de herberg “Den Engel” te Ichtegem werden 11 sporen aangetroffen. Hierbij gaat het om de funderingen van het nog bewaarde opgaande muurwerk, een gewelf, trap, bodemlagen en 1 antropogeen spoor. De verwachting van dit onderzoek om nog oudere vloeren, beerputten, waterputten, ... terug te vinden die te relateren zijn aan deze bouwfase of oudere fases kon niet worden ingelost. De beperkte oppervlakte van de werkputten laat niet toe om het aangetroffen antropogene spoor in zijn context te interpreteren. Bij het aangetroffen dichtgemetste trapgat is duidelijk dat doorheen de tijd verschillende aanpassingen zijn uitgevoerd, waaronder het dichtmetsen van deze deze doorgang.

De historiciteit van de panden kan wel duidelijk aangetoond worden door de aanwezigheid op kaartmateriaal daterend vanaf de 18^e eeuw, alsook het voorkomen van jaarankers met “1766” op het pand.

2.3.5.2 Confrontatie van de bevindingen met eerder uitgevoerd onderzoek

Er werd reeds een bureaustudie in de vorm van een voorstudie wetenschappelijke begeleiding uitgevoerd. Dit toonde het potentieel van de site duidelijk aan. Voorheen was nog geen archeologisch onderzoek uitgevoerd op het terrein zelf. Er zijn in de buurt wel een aantal archeologische indicatoren aangetroffen. De beschikbare historische kaarten bevestigen de aanwezigheid vanaf de 18e eeuw en ook op de kaart van Pourbus is de locatie van het projectgebied tevens al vast te stellen. De 4 aangelegde proefputten leverden funderingen op van het aanwezige opgaande muurwerk, alsook een relatief onverstoorte bodem. In één van de putten kon een antropogeen spoor worden herkend. In een vijfde werkput werd een bakstenen gewelf aangetroffen alsook een trapgat, dat in een latere fase dichtgemetst werd. Dit alles toont het potentieel van de site aan. De panden staan op historische kaarten sinds de 18e eeuw en doorheen de tijd zal er op de site af en toe verbouwd geweest zijn. Oudere sporen werden bij nader order niet aangetroffen.

2.3.5.3 Verwachtingen ten aanzien van nog niet opgegraven archeologisch erfgoed op het onderzochte terrein

Indien in er in de toekomst nog bodemingrepen zouden plaatsvinden in of nabij het pand/de panden dan dient hierbij zeker rekening gehouden te worden met de eventuele aanwezigheid van archeologische relictten.

2.3.5.4 Besluit

Aan herberg “Den Engel”, gelegen aan de kruising van de Engelstraat en Torhoutbaan te Ichtegem werd een archeologische werfbegeleiding uitgevoerd. Dit gebeurde in functie van de stabiliteit van het nog aanwezige muurwerk, alsook bij het uitgraven tot 50 cm-mv in functie van het renoveren van het volledige pand. Hierbij werden 5 werkputten aangelegd. In Werkputten 1 tot en met 4 werden funderingen aangetroffen van het nog aanwezige opgaande muurwerk. Het is aan een stabiliteitsingenieur om de stabiliteit van deze structuren op basis van de aangelegde putten te controleren. Verder moest over de volledige binnenruimtes verdiept worden tot 50 cm-mv. Hierbij werd in de zuidwestelijke ruimte een bakstenen gewelf aangetroffen, alsook een trapgat dat later werd dichtgemetst. Voorts werd 1 antropogeen spoor geregistreerd. De beperkte omvang van de werkput laat echter niet toe om het spoor in zijn context te interpreteren of te beschrijven. Als laatste werd ook een relatief onverstoorte bodem aangetroffen bestaande uit een matig droge zandbodem.

2.3.5.5 Zones waar geen archeologisch erfgoed aanwezig is.

Binnen het kasteeldomein zijn er zeker nog archeologische zones aanwezig (cfr. *supra*).

2.3.6 Beantwoording van de onderzoeksvragen

Niet van toepassing.

2.3.7 Samenvatting van het onderzoek voor een gespecialiseerd publiek

Aan herberg “Den Engel”, gelegen aan de kruising van de Engelstraat en Torhoutbaan te Ichtegem werd een archeologische werfbegeleiding uitgevoerd. Dit gebeurde in functie van de stabiliteit van het nog aanwezige muurwerk, alsook bij het uitgraven tot 50 cm-mv in functie van het renoveren van het volledige pand. Hierbij werden 5 werkputten aangelegd. In Werkputten 1 tot en met 4 werden funderingen aangetroffen van het nog aanwezige opgaande muurwerk. Het is aan een stabiliteitsingenieur om de stabiliteit van deze structuren op basis van

de aangelegde putten te controleren. Verder moest over de volledige binnenruimtes verdiept worden tot 50 cm-mv. Hierbij werd in de zuidwestelijke ruimte een bakstenen gewelf aangetroffen, alsook een trapgat dat later werd dichtgemetst. Voorts werd 1 antropogeen spoor geregistreerd. De beperkte omvang van de werkput laat echter niet toe om het spoor in zijn context te interpreteren of te beschrijven. Als laatste werd ook een relatief onverstoorde bodem aangetroffen bestaande uit een matig droge zandbodem.

2.3.8 Samenvatting van het onderzoek voor een niet-gespecialiseerd publiek

Aan herberg “Den Engel”, gelegen aan de kruising van de Engelstraat en Torhoutbaan te Ichtegem werd een archeologische werfbegeleiding uitgevoerd. Dit gebeurde in functie van de stabiliteit van het nog aanwezige muurwerk, alsook bij het uitgraven tot 50 cm-mv in functie van het renoveren van het volledige pand. Hierbij werden 5 werkputten aangelegd. In Werkputten 1 tot en met 4 werden funderingen aangetroffen van het nog aanwezige opgaande muurwerk. Het is aan een stabiliteitsingenieur om de stabiliteit van deze structuren op basis van de aangelegde putten te controleren. Verder moest over de volledige binnenruimtes verdiept worden tot 50 cm-mv. Hierbij werd in de zuidwestelijke ruimte een bakstenen gewelf aangetroffen, alsook een trapgat dat later werd dichtgemetst. Voorts werd 1 antropogeen spoor geregistreerd. De beperkte omvang van de werkput laat echter niet toe om het spoor in zijn context te interpreteren of te beschrijven. Als laatste werd ook een relatief onverstoorde bodem aangetroffen bestaande uit een matig droge zandbodem.

2.4 Bibliografie

Agentschap Onroerend Erfgoed 2019

AGIV

DOV Vlaanderen

Geoportaal

Geopunt

COOLS, A., 2009, *Inpakken; een kunst. Het verpakken van archeologische vondsten*, Onroerend Erfgoed Brussel.

HASLINGHUIS, E.J. & JANSE, H., 2005 (vijfde druk), *Bouwkundige termen. Verklarend woordenboek van de westerse architectuur- en bouwhistorie*, Primavera Pers – Leiden.

LEFERE M, 2020, *Voorstudie Wetenschappelijke vraagstelling: Herberg Den Engel – Ichtegem (West-Vlaanderen)*, onuitgegeven rapport, Ruben Willaert nv.

2.5 Bijlagen

2.5.1 Dagrappporten

Dinsdag 16/08/2022

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog), Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke)

Weer: Bewolkt, drukkend warm, zon.

Werken: Aanleg en registratie van Werkputten 1 tot en 3

Woensdag 17/08/2022

Aanwezig: Marie Lefere (erkend archeoloog/projectleider), Iris Vanhecke (RTS-verantwoordelijke)

Weer: Bewolkt, regen

Werken: Aanleg en registratie van Werkputten 4 en 5, begeleiden afgraven tot 50 cm-mv

2.5.2 Sporenlijst

SPOORNR	PUTNR	VLAKNR	VULLINGNR	AARDSPoor	TINT	HOOFDKLEUR	NEVENKLEUR	TEXTUUR	GEVLEKT
1	1	1	1	MR	DONKER	ROOD	ROOD	XXX	HETEROGEEN
2	1	1	1	MR	DONKER	ROOD	ORANJE	XXX	HETEROGEEN
3	1	1	1	LG	DONKER	BRUIN	GRIJS	ZS1	HOMOGEEN
4	2	1	1	LG	DONKER	BRUIN	BRUIN	ZS1	HOMOGEEN
5	2	1	1	MR	DONKER	ROOD	ORANJE	XXX	HETEROGEEN
6	3	1	1	MR	DONKER	ROOD	ORANJE	XXX	HETEROGEEN
7	3	1	1	LG	DONKER	GRIJS	BRUIN	ZS1	HOMOGEEN
8	5	1	1	GEW		RO		XXX	HOMOGEEN
9	5	1	1	TRP		RO		XXX	HOMOGEEN
10	4	1	1	MR	DONKER	ROOD	ORANJE	XXX	HETEROGEEN
11	4	1	1	LG	DONKER	BRUIN	BRUIN	ZS1	HOMOGEEN
11	4	1	2	LG	LICHT	GEEL	WIT	ZS1	HOMOGEEN
11	4	1	3	LG	DONKER	GRIJS	GRIJS	ZS1	HOMOGEEN

2.5.3 Fotolijst

Soort	filename	OPMERKING	PROFIELNUMMER	PUT	SPOOR	VLAK	Datum
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265674236370.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:27
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265663160351.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:26
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265653020333.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:25
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265642568315.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:24
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265631180295.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:23
SF	ICTO-22_Sfeer_BUITENKANT_637963265620416276.jpeg	BUITENKANT					17/08/2022 9:49:22
PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246959782457.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:15
PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246942778427.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:14

PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246927646400.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:12
PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246911110371.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:11
PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246895198343.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:09
PR	ICTO-22_P4_PR9_637963246879130315.jpeg		9	4			17/08/2022 9:18:07
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224163840349.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:16
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224148552322.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:14
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224131704293.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:13
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224117196267.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:11
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224100816238.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:10
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224083656208.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:08
PR	ICTO-22_P4_PR8_637963224067744180.jpeg		8	4			17/08/2022 8:40:06
DE	ICTO-22_P5_SP9_637962612751234244.jpeg			5	9	1	16/08/2022 15:41:15
DE	ICTO-22_P5_SP9_637962612736882219.jpeg			5	9	1	16/08/2022 15:41:13
DE	ICTO-22_P5_SP9_637962612718318186.jpeg			5	9	1	16/08/2022 15:41:11
DE	ICTO-22_P5_SP9_637962612701938158.jpeg			5	9	1	16/08/2022 15:41:10
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611877944710.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:47
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611867804692.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:46
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611857196674.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:45
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611843780650.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:44
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611831144628.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:43
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611818352606.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:41
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611807588587.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:40
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611794952565.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:39
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611779352537.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:37
DE	ICTO-22_P5_SP8_637962611765000512.jpeg			5	8	1	16/08/2022 15:39:36
OV	ICTO-22_P3_V1_637962580949220280.jpeg			3		1	16/08/2022 14:48:14
OV	ICTO-22_P3_V1_637962580933464252.jpeg			3		1	16/08/2022 14:48:13
OV	ICTO-22_P3_V1_637962580918488226.jpeg			3		1	16/08/2022 14:48:11
OV	ICTO-22_P3_V1_637962580903356200.jpeg			3		1	16/08/2022 14:48:10
OV	ICTO-22_P3_V1_637962580888224173.jpeg			3		1	16/08/2022 14:48:08
PR	ICTO-22_P3_PR7_637962580158454891.jpeg		7	3			16/08/2022 14:46:55
PR	ICTO-22_P3_PR7_637962580143946866.jpeg		7	3			16/08/2022 14:46:54
PR	ICTO-22_P3_PR7_637962580128814839.jpeg		7	3			16/08/2022 14:46:52
PR	ICTO-22_P3_PR7_637962580113214812.jpeg		7	3			16/08/2022 14:46:51
PR	ICTO-22_P3_PR6_637962579609177926.jpeg		6	3			16/08/2022 14:46:00
PR	ICTO-22_P3_PR6_637962579593265898.jpeg		6	3			16/08/2022 14:45:59
PR	ICTO-22_P3_PR6_637962579575013866.jpeg		6	3			16/08/2022 14:45:57
PR	ICTO-22_P3_PR6_637962579558789838.jpeg		6	3			16/08/2022 14:45:55
PR	ICTO-22_P3_PR6_637962579542253809.jpeg		6	3			16/08/2022 14:45:54
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962558038553572.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN					16/08/2022 14:10:03
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962558027165552.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN					16/08/2022 14:10:02
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962558016089532.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN					16/08/2022 14:10:01
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962558005637514.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN					16/08/2022 14:10:00
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557995029495.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN					16/08/2022 14:09:59

SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557588180781.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:18
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557576168760.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:17
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557561504734.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:16
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_63796255754776710.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:14
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557535140688.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:13
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN BUITEN_637962557523752668.jpeg	TOESTAND TERREIN BUITEN				16/08/2022 14:09:12
OV	ICTO-22_P2_V1_637962470774515003.jpeg		2		1	16/08/2022 11:44:37
OV	ICTO-22_P2_V1_637962470758758975.jpeg		2		1	16/08/2022 11:44:35
OV	ICTO-22_P2_V1_637962470741754945.jpeg		2		1	16/08/2022 11:44:34
OV	ICTO-22_P2_V1_637962470723190913.jpeg		2		1	16/08/2022 11:44:32
PR	ICTO-22_P2_PR5_637962470147549902.jpeg		5	2		16/08/2022 11:43:34
PR	ICTO-22_P2_PR5_637962470131637874.jpeg		5	2		16/08/2022 11:43:33
PR	ICTO-22_P2_PR5_637962470115413845.jpeg		5	2		16/08/2022 11:43:31
PR	ICTO-22_P2_PR5_637962470097161813.jpeg		5	2		16/08/2022 11:43:29
PR	ICTO-22_P2_PR5_637962470079221782.jpeg		5	2		16/08/2022 11:43:27
PR	ICTO-22_P2_PR4_637962469246804319.jpeg		4	2		16/08/2022 11:42:04
PR	ICTO-22_P2_PR4_637962469234324298.jpeg		4	2		16/08/2022 11:42:03
PR	ICTO-22_P2_PR4_637962469223092278.jpeg		4	2		16/08/2022 11:42:02
PR	ICTO-22_P2_PR4_637962469211236257.jpeg		4	2		16/08/2022 11:42:01
OV	ICTO-22_P1_V1_637962413635840277.jpeg		1		1	16/08/2022 10:09:23
OV	ICTO-22_P1_V1_637962413616808243.jpeg		1		1	16/08/2022 10:09:21
OV	ICTO-22_P1_V1_637962413600740215.jpeg		1		1	16/08/2022 10:09:20
OV	ICTO-22_P1_V1_637962413583424185.jpeg		1		1	16/08/2022 10:09:18
OV	ICTO-22_P1_V1_637962413561740146.jpeg		1		1	16/08/2022 10:09:16
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412214521780.jpeg		3	1		16/08/2022 10:07:01
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412197985751.jpeg		3	1		16/08/2022 10:06:59
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412182853725.jpeg		3	1		16/08/2022 10:06:58
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412168813700.jpeg		3	1		16/08/2022 10:06:56
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412154617675.jpeg		3	1		16/08/2022 10:06:55
PR	ICTO-22_P1_PR3_637962412139797649.jpeg		3	1		16/08/2022 10:06:53
PR	ICTO-22_P1_PR1_637962411350064261.jpeg		1	1		16/08/2022 10:05:35
PR	ICTO-22_P1_PR1_637962411333372232.jpeg		1	1		16/08/2022 10:05:33
PR	ICTO-22_P1_PR1_637962410649311030.jpeg		1	1		16/08/2022 10:04:24
PR	ICTO-22_P1_PR1_637962410633711003.jpeg		1	1		16/08/2022 10:04:23
PR	ICTO-22_P1_PR1_637962410616238972.jpeg		1	1		16/08/2022 10:04:21
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409988649870.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:18
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409972581842.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:17
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409957605816.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:15
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409941225787.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:14
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409924065757.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:12
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409826409585.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:02
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409802853544.jpeg		2	1		16/08/2022 10:03:00
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409790529522.jpeg		2	1		16/08/2022 10:02:59
PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409778205500.jpeg		2	1		16/08/2022 10:02:57

PR	ICTO-22_P1_PR2_637962409765101477.jpeg		2	1		16/08/2022 10:02:56
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380705597057.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:30
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380693585036.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:29
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380683601018.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:28
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380674397002.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:27
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380663788984.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:26
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380651932963.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:25
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380506540707.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:10
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380494216686.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:09
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380482048664.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:08
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380470816645.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:07
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380458804623.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:05
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380446012601.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:04
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380434936582.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:03
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380423080561.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:02
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380411536540.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:14:01
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380399992520.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:59
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380386888497.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:58
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380374408475.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:57
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380362084454.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:56
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380348980431.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:54
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380337748411.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:53
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380326516391.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:52
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND TERREIN_637962380313568368.jpeg	TOESTAND TERREIN				16/08/2022 9:13:51
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND WP1_637962378114099231.jpeg	TOESTAND WP1				16/08/2022 9:10:11
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND WP1_637962378098031202.jpeg	TOESTAND WP1				16/08/2022 9:10:09
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND WP1_637962378081651174.jpeg	TOESTAND WP1				16/08/2022 9:10:08
SF	ICTO-22_Sfeer_TOESTAND WP1_637962378065115145.jpeg	TOESTAND WP1				16/08/2022 9:10:06
SF	ICTO-22_Sfeer_TEST_637962375219514147.jpeg	TEST				16/08/2022 9:05:21